

Jiyan

Hejmar/Ausgabe: 33

Meh/Monat: Şibat-Februar 2004

Biha/Preis: 3€

Êrîşa Hewlêrê,
têkoşîna rizgarîya
Kurdistanê berztir û
yekitîya hêzên
Kurdistanî xurttir dike.

Serwerî ji bo şehîdên
Hewlêrê û serxweşî li
gelê Kurdistanê!

**Êrîşkarên xwînxwar destên
xwe bikşînin ji Kurdistanê!**

Şehîd Namirin!

Dokumentationszeitschrift des kurdischen Frauenbüros

Kürt Kadın Bürosu Yayın Organı

JÎYAN

JÎYAN
Buroya Jinên Kurd

Redaksiyon:
Zübeyde, Necla
Belgin

Navnişan:
Alte Feuerwache
Gathe 6
42106 Wuppertal

Tel-Fax:
0202-2831749

E-Mail:
jiyankurd@yahoo.de

Y. Kutluktemur
Stadtsparkasse
Konto Nr: 9269820
BLZ: 330 500 00
Wuppertal

Mercên abonetiye:
Ji bo saleki: 15 €

İÇİNDEKİLER

Ya Kurdistan, ya neman Dîya Azad.....	4-5
Adım adım federasyuna doğru Nazenin	6-7
Benimle evlenir misin? Kejê.....	8-11
Irak şavası ve Kürtler Z.Rewşen.....	12-14
Meş û xwepênişandana li Kölnê Kurd Senem.....	14
Helbesta Fulkuloî a Kurdî Jinê çi para xwe di hûnana ... Keça Kurd.....	15-17
KOMJIN delegeleri iki gün .... Haber Merkezi.....	18-19
Hewlêr´deki katliamın hissettirdikleri Zelal Morçam.....	20-21
Çalınan 8 Martlar Sevda Berçile.....	22
Bir Toplantının ardından Zübeyde.....	23
Biro ve onun gibi onlarca çocuğun anısına Belgin.....	24-26
Yeni yıla girerken Songül Akdağ.....	27
„Demokrasi“, demokrasi, devlet ve kadının insan hakları Rojda´nın Kaleminden.....	28-31
Özentiyle değil eğitimle Berfin.....	32-33
Şiir Kemal Burkay.....	33
Bir düğünün ardından Necla Morsünbül.....	34-35

Redaksiyon'dan

Üç aylık aradan sonra, yeniden MERHABA Sevgili Okuyucular!

Yüzyıllar boyu özgürlük mücadelesi veren Kürt halkı için, her geçen günün önemi oldukça büyüktür. Çünkü bu halk, savaşımını verdiği haklı davasının, bir gün mutlaka hedefine ulaşacağı inancıyla sürdürdü, sürdürüyor. Bu anlamda, son sayımızdan bu yana geçen üç aylık zaman dilimindeki her gelişme, -olumlu veya olumsuz- Kürt halkını çok yakından ilgilendirdi.

Ne yazık ki, bu süreçte de Kürt halkı açısından beklenen gelişmelerin gerçekleştiği söylenemez. Özellikle Türkiye'de! Yine baskılar; yine Kürtçe türküler söylendiği gerekçesiyle kapatılan radyo ve tv kanalları; yine çokça sözü edilen "Uyum Yasaları"nın sadece kağıt üzerinde kalması ve uygulamaya konulmaması; ve en son da Güney Kürdistan'daki halkımızın kazanımlarını hazmedemeyen hain güçlerin, KDP ve YNK Parti binalarında uyguladıkları vahşet ve yıldırma politikalarının yaşandığı bir süreç oldu. Ama, hiç bir yıldırma ve caydırıcı politikanın Kürtleri, özgürlük mücadelesinden vazgeçiremeyeceğini, yıldırılmayacağını bilmiş olmalı bu güçler.

Kürtlerin yaşadığı ilk hunharca katliam ve vahşet değil bu elbette. Kürtler, en temel demokratik haklarını yıllar boyu gasp etmeleri ile tanır bu güçleri.

Bugüne değin, daha çok halk yığınlarına karşıydı hedefleri. Şimdi ise, artık önemli mevziler kazanan Kürt Bürokratlarıdır hedefleri.

Biz Kürt kadınları ve KOMJIN olarak, bu tür eylemleri şiddetle kınıyor; başta Türk Hükümeti ve yöneticileri olmak üzere, tüm baskıcı güçleri, Kürt düşmanlığından vazgeçmeye, sağduyulu davranmaya, tüm halkların dostça yaşayabilecekleri gerçekçi çözümler üretmeye çağırıyoruz.

Bu arada, elbette ki olumlu gelişmeler de oldu. Güney Kürdistan'da, iki büyük partinin birlikte hareket ederek, federal demokratik bir sistem için gösterdikleri kararlı çabalar, tüm Kürt halkı için bir sevinç olmuştur. Biz KOMJIN olarak, federal-demokratik bir Irak'ın hem Ortadoğu'da istikrar ve barış için, hem de orada yaşayan tüm halkların, dini ve etnik azınlıkların çıkarı için büyük bir zemin oluşturacağına inanıyoruz.

Öte yandan, gelişmeler karşısında Kürt halkının, siyasi parti ve örgütlerinin 7 Şubat'ta yapılan Köln Yürüyüşünde sergiledikleri birlikteliği de, artık Kürtlerin ULUSAL bilinçle hareket ettiklerinin bir göstergesi olarak görüyor ve bunun, bundan sonra da devam edeceğine inanıyoruz.

Sevgili okuyucular,

Bilindiği gibi önümüzdeki ay MART ayıdır. Bu ayın, Kürtler açısından ayrı bir önemi vardır. Newrozlar, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü, Halepçe Katliamı ve benzeri önemli günlerle belleklerimizde yer eden bir ay.

Bu acı anıları en derinden hisseden ve her yıl baskılarla karşı karşıya kalarak, kutlamalarda bulunan biz Kürt kadınları, bazı açılımlara rağmen, ne yazık ki bu Mart ayının gelişinde de hâlâ tedirgin ve kaygılar taşımaktayız. Özellikle Türkiye'de bugüne kadar, bu eylemlerde kadınlarımıza uygulanan baskılar, biz diasporadaki kadınları yakından ilgilendiriyor. Ve dileriz ki, bu yıl ki 8 Martları, silahların gölgesinden uzak bir ortamda, her özgür kadın gibi Kürt kadını da özgürce kutlayabilsin. Bu, bizlerin bir istemi ise, Türk Devleti'nin de yüzakı olacaktır.

Aynı şey, Newrozlar için de geçerli. Umarız, hiç değilse bu yıldan itibaren, yalnız «NEVRUZ»lar değil; artık «NEWROZLAR» da özgürce kutlanabilsin!

Bu arada sizleri JİYAN'la başbaşa bırakırken, sunacağınız her türlü katkının, gücümüze güç katacağını tekrarlıyor, ilginizi, öneri ve eleştirilerinizi bekliyoruz.

Yeni bir sayıya buluşmak dileğiyle DOSTÇA KALIN!

"Ya Kurdistan, ya neman"

Evê slogana jorîn, birêz Y. Çamlıbel, bi wesîla qetîlama Erbîlê, bi nivîsarek xwe, di malpera enternetê da bi bîra me xist. Ev slogana ku, hevî û armanca me, xwezî û encama me netewî, di çar wûşeyan xwe da hulasa dikir û ku em nizanin ji kîjan demê vir da, di quncikek dilê me da, xwe çima rawestandibû.

"Ya Kurdistan, ya neman!", "ya Kurdistan, ya neman!". Bê şik ku ev tem îro, ji demên bihurî pirtir umîd û meraqa me rakiriye ser pê û bûye babet me ya rojane.

Bûye, lê baş e, ev yek, di vê gava nivisandinê da, çi şewat e ku li dilê me dixê?

Ji ber ku hinek filmên me yê nêroki, tada-cefa û dilêşîyên me yê bêderman bi xwe ra tîne bîra me.. **loma?!**

Ji ber ku li rûyê dinyê şiarek viha, ji pir kêma xelkên wekî me bindest na nesîb bûye.. **loma?..**

Me li vê dinyê emsalek xwe nedît ku, bi 35-40 milyon nufûsa xwe, di nav çar welatan da hatibe.. **qey loma?..**

Ji xwe pêştir bi tu xelkek din nehişyan ku, li ser her parçê wêlatê xwe, bûbe dîlên ji hev zalimtir.. li ser axa dê-bavê xwe, lê welakî zimanê zikmakî li xwe qedexe.. ji çand û dîroka xwe bê hay.. ji xezîna ser erd û bin erdê xwe merûm, bêpar.. lê di warê xizaniyê da, di dinya-yek bêşnor da bijîn.. **loma..!?**

Di rûpelên dîrokan da nehatibû xwendin ku, ji xeynî me xelkek dî, di navbera du sed salan da, bi şûra netewî 29 caran serhildabe.. lê ku dawîya her serhildanê bi zulmek bêtir giran, dîwarên qetil û qetîlamê li ser piştê hatibe hilweşandin.. newal-kendalên welatî bi mirîyên wê tijî.. Kela xwîna şehîdên wê, ji leca kanî û robarên wê bi leztir, bi êştir bûn.. **loma?**

Bombên kîmyewî, li ser kîjan miletî hatibûn teqandin, ji me pê va? Em ji xelkê Helepçê, ji qurbanên Helepçeyan pir dûr, pir xerîb bûn.. **gelo loma..?**

Me jî yê xwe pêştir tu sazîyên otonom nedît ku, çendî çend sal piştî tofana **birakujî**, piştî Xwedê zane zayîata çend hezar pêşmergekên cî-

hangir, bi hezar teher fen û ala û dalevera ji hikumatek, **du hikumat** peyda kir û hêna li cîyê xwe sekinîn.. **loma..?**

Ji xwe pêştir, me li ser canê miletek dî bindest, kincên zilm û weşetên hewçend bi reng; mişextî şewatên hewçend dêran; birçîtî-tehzîtîyên bêferman; tadayî-hêstîrîyên bêiman ne dîtibû.. **ma loma?...**

Li ser vê qada dinyê, ji Kurda pê va, li rastî tu emsalek dî nehatin ku, bi emrê ustegmenek (Tirk ango), bi hejmar û bi rojan 405 leşker, tecawuzî keçikek kirin.. **ya loma..!?**

Di saha olîmpiyadên weşetê da, tu îşkencevan û îşkencevanên dinyê, nikaribûn bi zindanên Dîyarbekira me rebenê ra, bikevin reqabetê.. **ha loma..?**

Me ji yê xwe pêştir, tu gerîlayan nedîtibû ku, di riya şerê serxwebûnê da 15 salên xwe danîbe, bûbe sedema canên 25 hezar Kurdan; sedema valakirin, şewitandina bi hezar-hezaran gundan, kiribe hedefa her cure heqaret û tadayîyan.. di bin xîşma dewleta zulmkar, xelkê xwe bêkar, bêwarîdat hiştibe.. ew xelk jî di kuçe-poxanên waroşan da birçî-çîplax, sefîl-perîşan, jar-şerpeze bûbin.. ji xalayî-hêstîrîyê, bi hejmar û bê hejmaran jin û xortên Kurd, ketibin lepên fi-hûşê.. tolazîtî-tînerçîtî-qapqaççîtî bi zarûk û ciwanên wan Kurdan dabe îcadkirin.. serokê wan gerîlayan ew bi xwe lê, di deqîqa girtinê da, bûbe dostê dijmin, xwe dabe bin emrê berjewendî, xizmeta wan û mora garantîyê li jîyana xwe xistibe.. **ecêb loma..?!**

Ji xeynî wan gerîlayan, ji tu çekdarên azadîyan hayîdar nebûn ku, problema girtîbûna serokek, li ser mucadela serxwebûna xelk û welatê xwe da girt û ji nîrxên netewî his û pisên xwe birrî.. **loma!?**

Ji tu serokek çekdarîyan haydar nebûn ku, di girtîxanê da, li ser tereftarên xwe **mesajên dijmin** dibarîne.. 28 serhildanên berên tawan-bar.. serekên wan wekî pîyonên dewletên em-peryalîst îtham kiribe.. pîrsa netewî ji qalibên serxwebûn-federalîzm û otonomîyê derxistibe, xistibe nav

çarçeva mafên zman û çanda netewî tenê.. **wey loma..!?**

Ji xeynî DEHAPê, heta nuha em li rastî tu hêzek Kurd nehatin ku, bi nijadperêstên me yê ezal-ebedan ra ketibin îttîfaqek helbijartinê.. Ango bi wan Kemalîst-şovenîstan ra.. bi wan qatîlên însan û zimanê me, dîrok û nirx û bi çan-da me ra.. bi wan partîyên ku li cem Tirkê xwe jî, xwedîyê tu îttîbar û rayan nînin.. **loma..?**

Û cîgirê wê DEHAPê ku, bi cambazîya xwe nandare, beqçîyê keys û menfeetê xwe yê her dem e, derdikeve sehnê û çawa ji gelê Kurd ra, **'tu kes ji vê îttîfaqê neenite (alinmasin) bi-ra!'** dikare bibêje.. **hey gidî loma ?!!**

Loma ku gelo, şîara 'ya Kurdistan, ya neman!' hatî îcadkirin? Pêşîyên me jî ma qey ji destê ey-nî êş-elemê bûne ku:

*'Me çî dît, me çî nedît
me çî ecêbên giran dît*

*Mehên Temûz, Tebaxan
tehtên cemada li ser golan dît' gotine?*

Belê ku ji pêşîyên me vir da, ji bextê me Kurdan ra, ji Kurdîtîya me ra, mehên Temûz-Tebaxan li ser golan xwe tehtên cemada dîtî ketîye. Lê em Kurd, li ser golên xwe êdî naxwazin ew tehtên bê ruh bibînin. Hêvî-xwezî û hesretên me tim qefilandine wan mîratan, ji ber ku. Ji ber ku, ev dem, dema me ya man û neman e êdî. Divê

em bi hev ra û bi awayek destekî, wan as-tengên xwe hûr û mûr bikin û li ser alava dilê bihelînin hemûyan. Bihelînin ku ava golên xwe zelal bikin, toxumên bextê xwe pê av bidin... Bes e ku em dest bidin hev, dilê xwe bikin yek, ev yek jî pir hêsa ye. Ji ber ku hêsbûna wê yekê hê çend roj berê, me di tecrubeyek xwe da ceriband û dît.

Ew tecrubê me bi hev ra, 7ê Sebathê, di meşa Kolnê da pêk anî anga. Di wê meşê da, ne hêzên serbixwe, ne partîyên sîyasî bûn em. Ne jî sloganên me, ji bo şexisek hat avêtin. Em Kurdên pênc perçeyan, ji bo sazîya îqbala xwe seferê da bûn, li wê der. Em bi hev ra li wê der, tenê **"em"** bûn, ne "ez", ne jî "ew"... Bi êşa **şehîdên xwe yê Hewlêrê û pêşîyan wan** Kurd bûn em li wê der, Kurdistanê bûn!.. Alên me yê bûkanî bi sembola roj û tava ser xwe, daxwazîya serxwebûnê dixwest li dilê me.. lê, banga me, **"federalîzm"** bû.. li wê der...

Hewa sar bû nizanin, li wan bar bû pê nizanin, **jin** pir nînbûn li wê der. Gotarvanên me bi şewq, ha-tin wecdê li wê der, lê di wê hengameyê da, tişt fam nekir me ji wan qet.

Deng kêmbûn, dengbêj jî, lê du sitran di şû da, dewsa sîyasetvanan, **nitûq** didan li wê der.

Hasilî-welhasilî, bikêmasî-zêdeyî, biserêşî û başî, bibawerî-biguman, îmana me her li wê der, **ya Kurdistan bû, ya neman!..**

15/02/2004

Adım adım federasyona doğru

İzin verirseniz, sizleri biraz gerilere götürüp, beraberce beyin jimlastığı yapalım istiyorum.

Bilindiği üzere ABD'nin Irak'a müdahalesiyle birlikte, dünya ikiye bölündü; savaş taraftarları ve karşıtları olarak. Tabii ki bu iki kesim de kendi faydaları neredeyse, ona göre ya destek verdiler ya da karşı oldular. Ben ise, hem savaşa hem de Saddam'a hayır diyen taraftaydım.

Savaşa hayır dedim çünkü, ABD bu bölgeye „demokrasi“ getirmek istediği için, binlerce masum insan ölecek, doğa tahrip edilecek, insanların yüreklerinde onanmaz yaralar açılacaktı. Saddam'a hayır dedim çünkü, Saddam, iktidarı döneminde -aslında buna diktatörlüğü demek daha doğru- o da binlerce masum insanı öldürmüş, kendisine muhalif olabilecek en küçük ihtimalleri bile yok etmekten asla çekinmemişti. Tabii ki en önemlisi, Halepçe'de 5 bin Kürdü „teknoloji harikası“ kim-yasal silahlarla katletmişti. Böylesi bir canavarın desteklenmesi mümkün olabilir mi?

Ama gönül isterdi ki, Saddam'ın tahtından indirilişi, Irak'ın iç dinamikleri tarafından gerçekleştirilseydi. Maalesef olmadı. Bu Amerika'nın müdahalesiyle gerçekleşti.

Daha sonraki süreçte, Amerikan ve İngiliz askerleri Irak'a girdi. Bu arada Türk Genelkurmay'ı da ağızından salyalar akıtarak, savaşa dahil olmak ve Saddam'ın yarım bıraktığı işi devralmak için büyük bir iştahla bekledi. Ama Kürt, eski Kürt değildi artık, yapılan pazarlıklarda onun da söz hakkı vardı ve o "sevgili komşusunun" bu savaşa dahil olmasını istemiyordu. Nitekim AKP Hükümeti de meclisten gerekli onayı alamayınca, Genelkurmay'ın hevesi kursağında kaldı. Çok istekli olmasına rağmen Türkiye bu savaşa dahil edilmedi ve son anda Mehmetçik, kıl payı ölmekten ve masum insanları öldürmekten kurtuldu.

Derken, Kürtlerin ve Iraklı muhaliflerin de des-

teğini alan Amerikan ve İngiliz askerleri çok ciddi bir direnişle karşılaşmadan Irak'ı ele geçirdiler. Bu arada Saddam bulunamadı. Yapılan her ihbarın değerlendirilmesi ve Saddam'ın didik didik her yerde aranması sonucunda, tek başına kaldığı bir mağrada ele geçirildi. Mağara belki çok konforlu değildi ama içindeki yiyecekler yabana atılacak türden değildi. Şaka bir yana, bir zamanların astığı astık, kestiği kestik diktatörü tıpkı vahşi bir hayvan gibi aylarca bu delikte yaşamıştı. Ama ele geçirilirken vahşiliğini bir yana bırakmış, süt dökmüş kediye dönmüştü. Hiç direnmemiş, tıpkı bir kedi uysallığında söylenen herşeyi yerine getirmişti. Acaba o da, "benim annem zaten Amerikalıydı, bu yüzden her türlü hizmeti yapmaya hazırım" demeyi düşünmüş müydü, bilinmez ama, çok zavallı olduğu kesindi. Hiç değilse onurunu kurtarsaydı ve yanındaki si-lahla kendisini vursaydı. Ama görünen o ki, orta-da kurtarılabilecek bir onuru bile yoktu.

Şimdi ne olacak? En kötü ihtimalle Irak'da ya da uluslararası bir mahkemede yargılanacak ve yaptıklarının cezasını çekecek. Tarih de onu çok kötü bir diktatör olarak mezarlığına gömecek. Ve şu günlerde tarihi bir fırsat yakalamış olan Irak halkları, ilk kez kendi gelecekleri hakkında karar verme yetkisine sahip olacaklar.

Tabii ki bu durumdan başta Türk Hükümeti olmak üzere rahatsız olanlar da var. Nitekim Tayyip Erdoğan'ın Amerika ziyaretinde de, bu hoşnutsuzluk açıkça dile getirildi.

Bugün ülkede insanlar tam bir darboğazdan geçiyorlar; işsizlik, açlık, parasızlık canlarına tak etmiş durumda. Toplumun değer yargıları, inançları tamamen değişmiş, erozyona uğramış, özellikle büyük kentlerde kap-kaççılık çok ciddi bir "meslek" haline gelmiş. Ama olsun, bu kimin umurunda, bize Irak'ın toprak bütünlüğünün sağlanması yeter(!) Federatif yapı, maazallah sevgili komşu-

larımızı parçalarsa bu bizi derinden yaralar(!) Hele hele KADEK'in ABD tarafından terör örgütü olarak tanınması, karnımızı doyurmaya hepden yeter(!) Kendi demokratikleşme sürecimizi en iyi şekilde tamamladığımız için, Irak'ın demokratikleşmesi konusunda her türlü yardıma da dünden hazırız(!) Tüm bu açıklamalar ve talepler kulağa ne kadar komik geliyor değil mi? Ama emin olun ki Erdoğan, Busch ile görüşürken bunları gayet ciddi hatta biraz da pervasız bir tavırla dile getirdi.

Sayın Erdoğan, size, sizin Genel Kurmayınıza ve sizin gibi düşünenlere rağmen, Irak federatif bir yapılanmaya doğru gidiyor. Şu aşamada buna engel olmaya kimsenin gücü yetmez, yapılacak en doğru tavır bu oluşumu desteklemek. Zaten Amerikan Dışişleri Bakanlığı Sözcüsü de, „Biz Iraklıları destekliyoruz, çünkü üzerinde konuşulan onların geleceğidir“ diyerek, çok önemli bir noktanın altını çizdi. Buradaki halkların bir karara varmaları gerektiğini ve kendilerinin de bu kararı desteklediklerini açıkça beyan etti.

KDP ve YNK'nın bu konudaki kararlı tutumlarının ve yapılan diplomasinin de, elbette ki bu kararda büyük payı var. Ayrıca bu iki partinin federatif yapı konusunda tam bir birliğe varmaları da, Kürtler açısından oldukça sevindirici bir durum.

Özellikle Barzani verdiği demeçlerde, Kürt sorununun bir vatandaşlık sorunu olmadığını, bu nedenle de kendilerine tanınacak vatandaşlık haklarıyla sorunun çözülemeyeceğini, bunun siyasi bir sorun olduğunu vurguluyor.

Kürtlerin bugüne kadar varlığı, kültürü, dili görmezden gelindi. En küçük talepleri bile tankla, tüfekle, şiddetle bastırıldı. Bu nedenle de fedaratif bir

yapının dışındaki hiçbir istemin, Kürtlerin taleplerine denk düşmeyeceği açıktır. Kürtlerin dişleriyle-tırnaklarıyla mücadele ederek, diyetler ödeyerek, kan akıtarak elde ettikleri bu fırsatı, en iyi şekilde değerlendirmek istemelerinden doğal ne olabilir ki?

Her iki partinin bu konuda fikir birliğine varmış olmaları, federasyon dışındaki hiçbir öneriye sıcak bakmalarını, kendi kaderlerini kendilerinin belirlemek istemeleri bazı çevreleri kaygılandırıyor, hatta korkutuyor olmalı ki, eskisi gibi Kürtleri katlederek gözdağı vermeye çalışılıyor. Kurban bayramının birinci günü KDP ve YNK parti binalarına düzenlenen intihar eylemleri bunun en ciddi kanıtı. Her iki partinin de üst düzey yetkilileri, yılların tecrübeli insanları, kadro adamları bir çırpıda katledildiler.

Peki bu katliam kim ya da kimler tarafından yapıldı dersiniz? Bunu anlamak için çok zeki olmaya gerek yok. Kürdistan'ın kurulmasından kimin ödü kopuyorsa, Kürtlerin birliğinden kim rahatsızlık duyuyorsa, Güney'in karışması kimlerin işine geliyorsa, bu kişiler tarafından yapıldı. Geleceklerini Kürtler üzerinde sürdürülen kirli savaşta bağlayan caniler, son bir hamleyle Kürtlere saldırarak emellerine ulaşacaklarını sanıyorlar. Ama bu sadece büyük bir yanılgıdan ibaret.

Bu saldırı bile gösteriyor ki, Kürtler bir şeyleri doğru yapıyor. İşte tam da bu süreçte Kürtlerin birlik olmalarının, sağduyulu davranmalarının, birbirlerine destek olmalarının zamanı. Tüm ayrılıkları bir kenara bırakıp, bu tarihi fırsatı Kürtlerin elinden almak isteyenlere karşı, tek bir yürek gibi atmanın zamanı.

Kuşku yok ki bu kez zafer Kürtlerin olacaktır.

Bu saldırı bile gösteriyor ki, Kürtler bir şeyleri doğru yapıyor. İşte tam da bu süreçte Kürtlerin birlik olmalarının, sağduyulu ve birbirlerine destek olmalarının zamanı. Tüm ayrılıkları bir kenara bırakıp, bu tarihi fırsatı Kürtlerin elinden almak isteyenlere karşı, tek bir yürek gibi atmanın zamanı. Kuşku yok ki bu kez zafer Kürtlerin olacaktır.

Benimle evlenir misin?

Dinlediğim bu hikayeyi yazarken hiçbir değişiklik yapma ihtiyacı duymadım. Zaten anlatılanlar oldukça düzgün ve etkileyiciydi. Ben sadece dinledim ve söylenenleri yazdım. Hepimizin yaşadığı ve tanık olduğu bir yaşam hikayesiydi. İlk söze başlarken, "benim hikayem sıradan bir hikayedir." dedi ve konuşmasını şu şekilde sürdürdü:

"Ben lise ikide nişanlandım. Amcamın oğlu Dilgeş Almanya'da yaşıyordu. Bir gün onun memlekete 'kız bakmaya' geldiğini söylediler. Birçok kızın kendisine gösterildiğini ancak onun kimseye ısınmadığını ve beğenmediğini söylediler. Bir gün, Dilgeş'in kızkardeşi onun beni gördüğünü, beğendiğini bu yüzden de benimle konuşmak istediğini söyledi. Çok şaşırmıştım. Bu haberi bana ileten Melek ablamın benim için kötü bir şey istemeyeceğini bildiğim için Dilgeş'le konuşmayı kabul ettim. Konuşmamla birlikte, olay kısa süre içerisinde babamın kulağına da ulaşmıştı. Babam Dilgeş'i öz oğlu gibi seviyordu. Çünkü annesi-babası öldükten sonra yetim kalan Dilgeş'e babalık etmişti. Dilgeş'in gurbet ellerde tek başına yaşamasına kahroluyordu. Yıllardır gurbet ellerde, yalnız yaşayan, kahrılar çeken, oğlu gibi sevdiği Dilgeş'e, kızını vermekle acısının azalacağını, birbirlerine destek olup, mutlu olabilecekleri düşünüyordu. Bu evliliğin ikisi içinde iyi olacağına inanıyordu."

Birkaç gün sonra, evin bir odasında, Dilgeş ile Hevok yan yana gelirler. Dilgeş hiçbir laf araya sıkıştırmadan, kestirmeden "seninle evlenmek istiyorum" deyince Hevok bir an duraksar. Yüzü kızarmaya, vücudundan terler akmaya başlar. Sesinin kısıldığıнын, eline ve ayaklarına hakim olmakta zorlandığıнын, yüzüne ateşler bastığıнын farkına varır.

Demek evlenme teklifi böyle yapılıyor diye düşünür. Ama hemen hayatındaki en ciddi olayla

karşı karşıya olduğunun farkına varır. Dilgeş "evlenmemize ne diyorsun" sorusunu yeniden tekrarlayınca, ağzından "evet, neden olmasın" cümlesi birden bire çıkiverir. Önceleri, okul müsameresinin bir sahnesindeymiş gibidir. Ancak, daha sonra işin ne kadar ciddi olduğunun farkına varır. O dakikalar içinde nasıl davranacağını, neler söyleyeceğini unuttur. Acaba nasıl konuşmalıyım, diye düşünürken sıkılganlığı, utangaçlığı yüzüne yansır. Kısa bir duraksamadan sonra 'evet' der. Ancak niçin evet dediğini o da algılayamaz. Evet kelimesini duyduktan sonra, Dilgeş konuşmasını şu şekilde sürdürür. "Gelecekle ilgili planların nelerdir? Mesela, Almanya'ya gelip üniversiteye devam etmek istemez misin?" deyince, Hevok şaşkın ve utangaç ses tonuyla, "Aman ben nere, Almanya'da okumak nere..." der ve kan ter içinde odadan dışarı çıkar.

Yaşanan bu diyalog sonunda, kız isteme, söz kesme ve nişan olayı böylelikle gerçekleşmiş olur.

Dilgeş Almanya'ya döner. İki yıl boyunca, tüm çevre Hevok'a nişanlı gözüyle bakar. Çevresindekiler, onu verilmiş bir kız olarak görür. Çevre ve aile ona Dilgeş'ten daha iyisini bulamayacağını söylerler. Akrabandır, sırf bu yüzden de olsa, onunla evlenmen iyi olur demeye başlarlar. Hevok evlenip uzağa gidecekti, duygularını ve kendini sorgulamaya başlamıştır. Nişanlısı iki yıl sonra memlekete gelir. Heyecan mı nefret mi? Tarif etmekte zorlandığı duygular içindedir. Hevok sürekli olarak kendini sorgular. Nişanlısına karşı kendisinde negatif bir duygu oluşur. Ona karşı soğuk davranışları, arkadaş ve aile bireylerinin de dikkatini çeker. Bu davranışlarını çevresindekiler acayip karşılarlar.

Nişanlısı ülkeye geldikten sonra, beraber kaldığı iki hafta içinde, başından geçen en önemli olaylardan biri de şu olur. Nişanlısı yaşadıkları

köyden şehre gidip birkaç gün baş başa kalıp birlikte zaman geçirmeyi teklif eder. Ailesi de, onu daha iyi tanıması için, onunla gitmesini onaylar. Hevok ve Dilgeş'in geçirdikleri tartışmalı yolculuktan sonra bir otele giderler. Dilgeş, Hevok'u otelde yalnız bırakıp dışarı gider. Hevok, gece 11.00 a kadar onu bekler. Bütün gece beklemesine rağmen, geri gelmez. Dilgeş'in başına kötü bir şey gelebilir düşüncesiyle gece boyu tedirgin olur. Bu yüzden bütün gece gözüne uyku girmez. Sabaha doğru Dilgeş otele geri döner.

Odaya girer girmez, ilk söylediği söz şu olur. "Eğer bir otobüs bulsaydım hemen geri dönecektim." Dilgeş'in bu anlaşılması zor davranışı Hevok'u ürkütür. Olanlara tam bir anlam veremez. Ona karşı soğukluğu daha da büyür. Dilgeş, Hevok'a dokunmak istedikçe, yaklaştıkça Hevok ondan uzak durmaya çalışır. Hevok'un bu davranışlarına karşı, ona güven vermek ve onu rahatlatmak için sürekli şunu tekrarlar: 'Sen benim nişanlımsın. Seninle yakında evleneceğiz. Niye böyle davranıyorsun?' Bu tedirgin psikolojiyle birkaç gün sonra köye geri dönerler.

Bir başka gün de Dilgeş'in ablasının evinde kalırlar. Dilgeş o gece de Hevok'a yaklaşmak ister. Ancak Hevok yine her zamanki gibi soğuk davranışlarını sürdürür. Ona karşı ne tür duygular içinde olduğuna karar vermekte zorlanır. "Acaba ben anormal miyim?" diye kendini sorgulamaya başlar.

Dilgeş'e soğuk davrandığı için, Melek ablası Hevok'a kızar ve şöyle der: "Dilgeş senin eşin olacak. Neden böyle davranıyorsun? Birkaç gün sonra gidecek, ona böyle davranmamalısın." Bu yaşanan olaylara karşın, duygularında hiçbir değişiklik meydana gelmez. Nişanlısının Almanya'ya dönüş tarihi gelir. Onu yolculuktan sonra, Hevok evine döner. Ara sıra birbirlerini ararlar. Bu aramalar sıradan hal hatır sormaktan öteye geçmez. Nasılsın, ne yapıyorsun, iyi misin? Bilinen klasik sorularla telefon konuşmaları sürer. Hevok her defasında "Ne zaman beni götüreceksin", dedikçe o da,

bazı sorunlarının ve sıkıntılarının olduğunu, bunları aşınca kendisini götüreceğini söyler. Bu şekilde üç yıl geçer.

Bir gün Dilgeş, Hevok'a telefonda patronunun Türkiye'ye gitmek için geleceğini ve bu gelişinde kendisini de beraberinde getireceğini söyler.

Üç yıllık nişanlılıktan sonra nişanlısının patronuyla birlikte Almanya'ya gider. Bir ev tutulmuş, eşyalar yerleştirilmiş, bir eksiklik yok gibi, ancak yine de kendisini evlenen bir kadın gibi hissetmez ve sevinmez.

Nişanlısı işleri düzeldikten sonra telli duvaklı olarak düğün yapacağına söz verir. Hevok kendisini beyaz gelinlik içinde hayal ettikçe biraz rahatlar. Düğün günü geldiğinde, kendisine yetmişli yılların bir gelinliğini giydirirler. Gelinlik temiz bile değildir. Onun beyaz gelinlik hayali bile gerçekleşmez. Hikayenin devamını Hevok'un ağzından dinleyelim:

"Eşimle beraber olmak bana haz vermiyordu. Onu kendime çok yabancı hissediyordum. Bu yabancılık duygusu beni çok olumsuz etkiliyordu. Geldikten sonra da birçok değişik sorunlarla karşılaştım. Ben onun evli olduğunu bilmiyordum. Bir kadınla evlendiğini -formaliteden- ancak boşandığını biliyordum. Geldiğimde evliliği hala sürüyordu. Ben ona 'neden böyle bir şey yaptın? Neden bana doğruyu söylemedin?' dediğimde cevabı, 'millet sürekli bana soruyordu ve baskı yapıyordu. Ne zaman evleneceksin ne oldu, gibi sorular karşısında ben de boşanma işini tam bitirmeden seni getirdim' oldu. Tabi bunun üzerine de çok tartıştık. Bu beklenmediğim olaydan da çok etkilendim. Çok kırıldım ve incindim. Geçen zaman içinde evde boğulacak gibi oluyordum, artık dayanamıyordum. Yabancı bir ortama, geleli birkaç ay olmuş. Dil yok, eş-dost yok, bir hayli bunalmıştım. Bir gün dışarı çıkıp hem biraz rahatlayayım, hem de sigaramı içeyim dedim. Yaklaşık bir saat dolaştıktan sonra eve döndüm. İçeri girer girmez, eşimin bana söylediği, seni beklemiyordum. Senin buraya döneceğini sanmıyordum. Hatta senin yerinde olsaydım çıkar

Problemlili de olsa, birlikte yaşıyor birbirimize uyum sağlamaya çalışıyorduk. Bir yıl sonra ilk oturduğumuz evden taşınmak zorunda kaldık. Kira çok pahalıydı. Eşim Alman vatandaşı olmadığından yurtdışı edilme tehlikesi de vardı. Bu nedenle kaldığımız yerden taşınmak zorunda kaldık. Ancak bir süre sonra baktım ki sık sık ev değiştirir olduk. Büyük bir problem olduğunu tahmin ediyordum, ancak tam anlayamadım

giderdim, deyince bir kez daha şok oldum. Ben de bu kadar olaylardan sonra nasıl olur da bana böyle bir şey söylersin dedim. Olaylar her geçen gün aynı hızla devam ediyordu. Düzenli bir işinin olmaması formaliteden evli olduğu kadınla daha problemlerinin devam ediyor olması ve kadının ona sürekli engel çıkarmış olması onu daha da hırçınlaştırıyordu. Ayrıca iş yerinde çok çalışmasına rağmen çok az ücret alması da ayrı bir sorundu. Yaşadıklarımız onun daha da yıpranmasına neden oluyordu. Yeteri derecede kazancının olmamasının sıkıntısını gelip benden çıkarıyordu.

Problemlili de olsa, birlikte yaşıyor birbirimize uyum sağlamaya çalışıyorduk. Bir yıl sonra ilk oturduğumuz evden taşınmak zorunda kaldık. Kira çok pahalıydı. Eşim Alman vatandaşı olmadığından yurtdışı edilme tehlikesi de vardı. Bu nedenle kaldığımız yerden taşınmak zorunda kaldık. Ancak bir süre sonra baktım ki sık sık ev değiştirir olduk. Büyük bir problem olduğunu tahmin ediyor, ancak tam anlamlandıramıyordum.

Almanya'ya geldikten bir süre sonra evde kalmaktan sıkıldığımı söyledim ve bana bu konuda yardımcı olmasını istedim. O da bana yardımcı olmaktan ziyade çoğunlukla git başının çaresine bak diyordu. Ben de, beni tanıştırdığı arkadaşları aracılığıyla hemen gidip dil kursuna yazıldım. Onunla diyalog kurmaya çalıştıkça o benden uzaklaşıyordu.

Bir süre sonra artık bu şekilde yaşamayacağımı ve kendisinden ayrılmak istediğimi söyledim. Evden çıkıp başka bir şehirde oturan tanıdıklarımın yanında kaldım. Bir süre sonra mülteci kampında kalmaya başladım ve iltica için başvuruda bulundum.

Aradan bir süre geçtikten sonra Dilgeş de kaldığım kampa geldi. Burada beraber yaşayalım dedi. Bu önerisini kabul etmedim. O benim kaldığım yere arada bir gelip gidiyordu. Bazen içiyor, kapıya dayanıyor ve tehditler savuruyordu.

Daha sonra, kendine ev tuttu. Bende mülteci kampında kalmaktansa onun yanına gitmeyi uygun buldum. Ve böylece onunla 1,5 yıl aynı evde yeniden beraber kaldık. Bu süre sonra annem yanıma gelmek istediğini söyledi. Tabii yaşadığımız olumsuzluklar yavaş yavaş çevrede de duyulmuştu.

Annem geldikten sonra, yaşadığım bir takım şeyleri anneme de anlattım. Anneme ve yakın çevreme, artık bu ilişkiyi sürdürmeyeceğimi, boşanmak istediğimi söyledim. Akraba ve yakın çevrem beni bu ilişkiyi sürdürme konusunda yeniden ikna etme çabalarına giriştiler. Ancak ben bu konuda kararımı vermiştim.

Tabii araya fazla zaman koymadan eşimle konuştum. "Benimle değil, başka biriyle mutlu olabilirsiniz. Seninle yaşantımı artık karı-koca ilişkisi içinde devam ettirmek istemiyorum" dedim. Ben onunla kalmak istemediğimi, ancak dost olabileceğimizi, herhangi bir şeye ihtiyacı olduğunda yanında olacağımı söyledim.

Zaten evliliğimizde resmi bir işlem de olmadığı için, sadece ikimizin sözlü anlaşması yeterliydi. Öyle de oldu. Benim için de, onun için de bu ay-rılığın iyi olacağına inanıyordum. Çünkü biz beraberken birbirimizi yok etmekten, yıpratmaktan, yormaktan başka bir şey yapmıyorduk. Kısacası birbirimizi tüketiyorduk, çoğaltmıyorduk. Ayrı yaşamak, böylesi bir durumdan çok daha iyi olacaktı. Çok kıskançtı. Arkadaşlarımla rahat dolaşamaz, otura-

maz, sohbet edemezdim.

Dılgeş'ten ayrıldıktan sonra tekrar mülteci kampına geri döndüm. Bir gün çok içmişti. Kaldığım kampa geldi. Evin kapısını vurarak eğer ona kapıyı açmaz ve onunla gitmezsem, evi yakacağını söyleyerek tehditler savurdu. Ben de ondan korkmadığımı söyledim ve ne yapacaksan yap, dedim. O konuşmaya devam ediyordu. Beni buralara getirdiği için vicdan azabı duyduğunu söylüyordu. Ancak ben, yaşamımı tek başıma kurmaya kararlıyım. Yer yer düşünüyordum. Benim geldiğim dünya başka bir dünyaydı. Burası ayrı bir dünya. Buna rağmen yenilgiyi, pes etmeyi aklıma getirmek bile istemiyordum. Tabii ki bunaldığım, ağladığım, sıkıldığım, zorda kaldığım anlar çok oldu. Ancak yine de bir şeyleri başarmaya ve ayaklarımın üzerinde dimdik durmaya karar vermiştim.

Bu yüzden dil öğrendim. Meslek yaptım ve kendime verdiğim sözü yerine getirdim. Şimdi ayaklarımın üzerinde dimdik durabiliyorum. Bunu başarmak çok zordu, yorucuydu ama başardım. Eve kapanmayı asla düşünmedim. Yaşadığım ilişkide elbette benim de hatalarım vardı. Sürekli hatalarımla da boğuştum. Kendimi dönüştürmeye çalıştım. Bunu yaparken de sağduyumu korumaya gayret ettim. Hep neler yapabilirim diye düşündüm. Neden bu kadar çok dayandın dersin şu nedenleri hemen kolaylıkla sıralayabilirim. Falancanın kızı babasının evine döndü dedirtmemek ve en çok da annemin onuru için direndim. Çevremdeki kadınlardan hep şunu duydum, ideolojim, ailem çocuğum, kardeşim, işim, eşim vs. için şunları şunları yaptık. Ya kendimiz için ne yaptınız diye soruldu-

ğunda çoğu zaman verebilecekleri ikna edici bir yanıtları bile yoktu.

Yaşadıklarım bir onur meselesiydi benim için. Onurumu ezdirmemeliydim. İnsanlar seni, senin dışında bir kalıba sokuyor. Bu çocuklukta da böyle, büyüyünce de, işte akıllı, çalışkan, güzel, becerikli, terbiyeli vs. hiç yanlış yapmaz sözleriyle geleneksel kalıbın dışına çıkmamaya şartlandırıyor ve bizi bu kalıba girmeye zorluyor. Ben de her kadın gibi, çoğu zaman acılarımı kendime sakladım. Acıyı ben yaşıyordum. Başkası benim hakkımda söz sahibi oluyordu. Bu benim kabullenemeyeceğim bir olaydı. Onlar ah vah, iyi kötü kendi kalıplarındaki yargılarla değerlendirirken, ben yine yaşadıklarımla baş başa kalıyordum. Yaşadıklarım kendime aitti. "Namuslu, akıllı, hanım hanımcık" olmanın ve bu kalıpların dışına çıkmanın zorluklarını da göğüslemeyi göze aldım. Zaten değişimi ben yapmasam, sen yapmasan kim yapacaktı. Elbette ki ailemi çevremi dışlayarak değil. Yaşadıklarımı ve tercihlerimi onlara kabul ettirmenin yollarını sürekli aradım durdum.

Geçen yıllar içerisinde, bir gün artık tükendiğimi sandım. Bunaldım ve annemi arayıp artık memlekete dönmek istediğimi söyledim. Annem 'gel, kapım her zaman sana açıktır' dedi. Yine gece boyunca uyumadım. Düşündüm, taşındım, eğer gidersem yine kolay yolu seçmiş olacaktım. Bu nedenle gidişimi erteledim. Ve sekiz yıldır da erteliyorum. Umarım en kısa zamanda giderim. Çünkü ailemi, kardeşlerimi, arkadaşlarımı, gerçekten çok özledim."

İşte yaşamın içinden bir hikaye. Hikaye bitti, ancak yaşam sürüyor.

* * *

Neden bu kadar çok dayandın dersin şu nedenleri hemen kolaylıkla sıralayabilirim. Falancanın kızı babasının evine döndü dedirtmemek ve en çok da annemin onuru için direndim. Çevremdeki kadınlardan hep şunu duydum ideolojim, ailem çocuğum, kardeşim, işim, eşim vs. için şunları şunları yaptık. Ya kendimiz için ne yaptınız diye sorulduğunda çoğu zaman verebilecekleri ikna edici bir yanıtları bile yoktu.

Irak Savaşı ve Kürtler

Bilindiği gibi, 2003 yılının gündemini, ABD ile müttefiği İngiltere'nin Irak'a olan müdahalesi oluşturdu. Bu müdahale sonucu, Saddam Diktatörlüğü de son buldu. Bu kolay da olmadı. Ne yazık ki, yine yüzlerce insanın öldüğü ve sefaletle sürüklendiği, yine kimi kentlerin yıkımına neden olduğu bir savaşa dönüştü. Bu savaşa doğrudan veya dolaylı olarak destek veren ülkeler ve halklar oldu. Bir çok ülkede de savaş karşıtı eylemlerde bulunuldu. Türkiye de bu ülkeler arasındaydı. Ancak Türkiye'deki savaş karşıtlığı, diğer ülkelerden farklı amaçlarla yapıldı. Devlet ve hükümetçe izlenen politika sonucu, insanlar farklı boyutlarda yönlendirildi. Önce, aylarca kamuoyunun gündemini oluşturan 1. ve 2. tezkere sonuçları beklendi.

Bu süreçte halk ikiye bölündü. Savaş yanlıları ve savaş karşıtları! Her iki tezkerenin de reddinden sonra, taraflar birleşerek, savaş değil de; Kürtlerin oradaki etkinliği karşısında durmaya çalıştı. Halkın çok küçük bir kesimi, gerçekten savaşa karşı eylemlerde bulduysa da büyük kesimi, Kürtlerin oradaki yeni oluşumuna engel olmak ve bugüne değin, Saddam zulmüne karşı tek bir mücadele vermediği gibi, çoğunun Baas Rejimi'ne bağlı kurum ve kuruluşlarda çalışarak hayatlarından son derece memnun olan Türkmenlerin, sözüm ona haklarını savunmak adına, Türk askerinin oraya girmesi isteğiyle, protestolarda bulundu.

Böylesine çelişkili bir tutum!

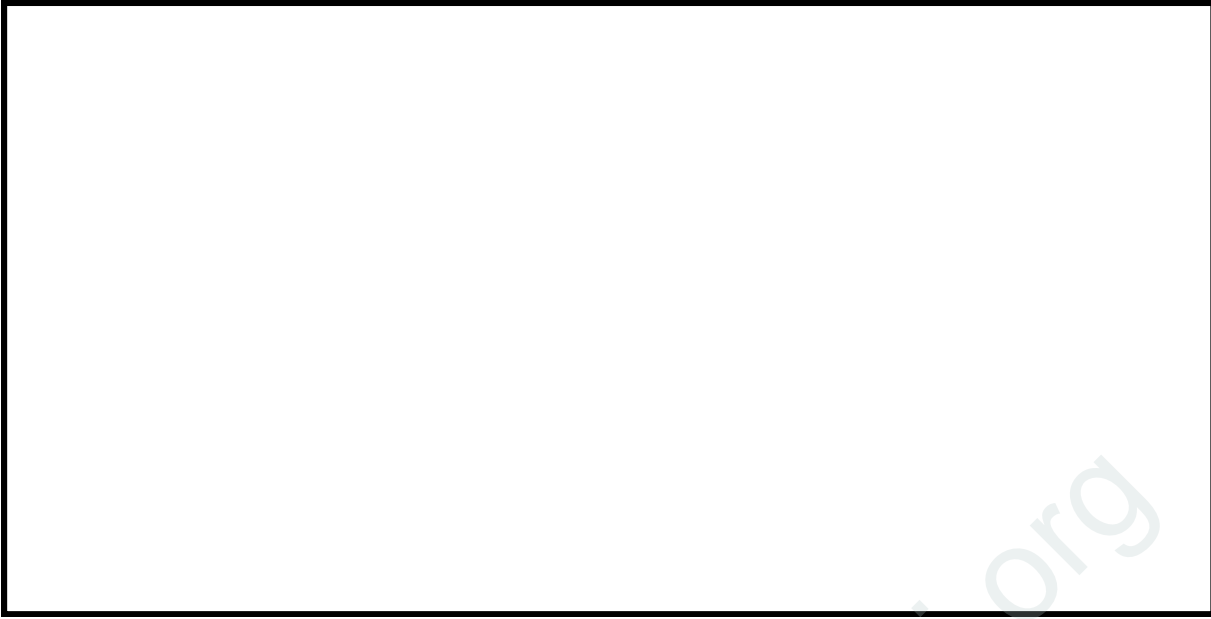
Elbette ki barıştan ve mağdurdan yana olmak, savaşa ve savaşın sonuçlarına karşı çıkmak gerek. Biz Kürtler, savaşın acılarını yıllar boyu süren mücadelemizde yaşamakla çok iyi biliriz. Ve ben, ülke çıkarlarından hareketle de olsa, bir çok ülkedeki halkların bu amaçla savaşa karşı olduklarına inanıyorum, kendilerine de katılıyorum. Ancak, bu, Irak'ta Saddam ve Rejimi'nin neden olduğu ilk savaş değildi. Daha önceleri de, İran'la savaşarak yüzbinlerce insanın ölümüne neden oldu. Sonra Kuveyt'i işgal ederek, Körfez Savaşı'nı başlattı. Yine binlerce insanın ölümüne, binlercesinin de, yurtlarından edilerek göç ve sefa-

lete sürüklenmesine neden oldu. Daha sonra da, çok daha ileri giderek, izleri belleklerden asla silinmeyen **Halepçe Katliamı** ile bir insanlık suçu işledi.

O zaman, dünyanın bir çok ülkesinde bunları kınma ve lanetleme eylemlerinde bulunuldu. Komşu ülke olmamalarına rağmen, Avrupa ülkelerinin bir çoğu bu insanlara kucak açtı, kimilerinin tedavilerini üstlendi. Bir çok ülke halkı, aylar süren yardım kampanyalarında bulundu. Türkiye halkı ne yaptı? O zaman da tepki göstermedi. Dönemin hükümet yetkilileri demeçlerle binlerce Kürde - o zaman "Kürt" ibaresi bile kullanılmıyordu ya! - yardım edildiğini, gereken her önlemin alındığını söyleyip durdu. **-Göç etmek zorunda kalan o insanların, dağlarda serpilmiş soluk çiçekler gibi oluşturdukları manzara ve yaşadıkları sağlık-sız koşullar altındaki kamplarda, ölümlerinin çadırlar arasında gömülmeleri, bir yardımsa, evet bunlar yapılmıştı. Yoksa doktorlara "Kimyasal gaz kullanılmamıştır" komutunu verme suretiyle, Saddam'a hoş görünerek, işlenen insanlık suçuna ortak mı olmuştu?** Bunların hepsi, tarih sayfalarında yerini almıştır. - Ve Türk halkı, bütün bunlara bilerek veya bilmeyerek seyirci kaldı. Hükümetin yardımını(!) yeterli buldu. Hatta kimileri, yapılan yardıma bile karşı koydu. Çünkü, sözkonusu mağdur halk, Kürtlerdi.

Evet, o günden bu güne, insanların bir çok konuda bakış açıları değişmiş olsa da, insan haklarına yaklaşımları daha olumluca bir gelişme gösterse de, sözkonusu "**Kürtler**" olduğunda, **ırkçı tutumların** hala sürdüğünü görüyoruz. -Buna örnek olarak, daha önceki bir yazımda, bir çok Türk aydını (!) ve akademisyen ile bazı yetkililerin ve asker kökenli bir çok kişinin, başta Barzani ve Talabani olmak üzere, Kürtlere yönelik yaptıkları onur kırıcı ve seviyesiz beyanlarına değinmiştim. **Bu politika, bir şey getirmez!**

Sonuçta savaş yanlısı veya savaş karşıtı olsun, tüm taraflar kendi çıkarlarını temel alır. Kürt halkı da bu savaşta, çok doğaldır ki, kendi çıkarlarını temel aldı ve almak zorundaydı da. Saddam ve Baas Rejimi'nin zulmünü en çok ve hunharca

yaşayan bir halk olarak, bu savaşta taraf olmaları ve ABD ile birlikte hareket etmeleri, onların en doğal hakkıydı. Gönül isterdi ki, yalnız Kürtlere değil; Irak'taki diğer halklara da, -Asuri, Türkmen, Şii ve hatta kendisine muhalif olan Arap halkına da- baskı ve zulüm politikası uygulayan Saddam diktatörlüğünün son bulması, şiddet yoluyla değil, demokratik yöntemlerle gerçekleşseydi. Ama istenen olmadı. Ve savaşa gidildi.

Daha savaş başlamadan önce, Irak'ın geleceğine yönelik yapılan görüşmelerde, KDP ve YNK yetkililerinin takındıkları akılcı ve tutarlı tavırları, savaş süresince de devam etti. İzledikleri bu politika sonucu, yıllardan beri sürdürdükleri özgürlük ve kurtuluş mücadelesinde hak ettikleri bazı kazanımlar elde ettiler. Önemli görevlerde yer aldılar. İlk defa, kendilerine yönelik istikrarlı politikalar belirlediler. Önce, iki büyük parti olarak birleşip, ortak ordu ve parlamento oluşturmaları, sonra da **federal** sisteme ilişkin ortak hareket etmeleri, tüm parçalardaki ve diasporadaki Kürtleri sevince boğarken, kimi güçler, özellikle de Türk Devleti için bu, korku saçan bir gelişme oldu. Oysa, tüm halkların eşit haklar temelinde, birlikte, barış içinde yaşayacağı federal-demokratik bir komşu ülkede sağlanan istikrar, diğer komşu ülkelerin de istikrarını, beraberinde getirir. Türkiye bunu, bir türlü hazmedemedi, edemiyor da.

Yani, sayıları 100 bini dahi bulmayan -Türki-

ye'den oraya yerleştirilenleri saymasak- Kıbrıs halkı için dayattıkları politikayı „**haklı taleplerimiz**“ olarak görüyor, ama birlikte yaşadığı 15 milyonluk bir halkın haklarını tanımadığı gibi, bir başka ülkede yaşayan o halkın soydaşlarının yıllarca kan dökerek ve yüzbinlerce can vererek elde ettiği haklarına göz dikme ve engelleme hakkını ken-dinde bulabiliyor. **Bu nasıl bir anlayış?**

Nasıl ki, bir federatif sistemle Kıbrıs'ta istikrarın sağlanacağına inanılıyorsa, aynı şeyin tüm halklar için de geçerli olduğunu kabul ederek, uygulanmasını istemek, herkesten önce Türkiye'nin yerine getirmesi gereken acil bir görevdir. Türkiye'nin çok daha fazla istikrara ihtiyacı vardır.

Üstelik, bugün Kürtlerin kendi topraklarında, kendilerini yönetmekten başka istedikleri bir şey de yok. Bu toprak onlarındır. Türkiye'nin veya diğer bir ülkenin toprağına ihtiyacı da yok, gözü de yok. Hem Kıbrıs gibi, başka ülkenin bütçesinden beslenmeye de ihtiyacı yok.

Şu da unutulmasın ki, Türkiye'nin Kıbrıs'a yönelik ayırdığı devlet bütçesinde, vergisini ödeyen ve ülke kalkınmasına katkı sunan milyonlarca Kürdün de payı var! Hangi vicdan ve duyguyla hareket edilerek, bu nüanslar görülemiyebiliyor? Hangi kör gözle bakılıyor ki, hala Kürt gerçeği kabullenilemiyor?

Varsın başta Türkiye olmak üzere, İran ve Suriye karşı koysun. -**Aslında İran ve Suriye'nin, görünürde kopardığı bir yaygara yok.**

Türkiye, onların adına da bunu yapıyor.- Ama, bilinmelidir ki, Kürt halkı da artık eski halk değil. Savaşta pişmiş, yüzyıllarca direnmekten güç almış yılmayan ve artık uyum içinde ulusal bilinçle hareket eden -Türk devlet politikası doğrultusunda hareket eden kraldan kralcı bazı kesimler hariç.- Tarih bunu da sorgulayacaktır elbet! bir halktır. 7 Şubat'ta yapılan KÖLN Yürüyüşü, bu ulusal bilinç ve birliğin en belirgin örneğidir. Bütün bu gelişmeler, tüm Kürt halkını sevindiriyor, umut veriyor. Savaşları çok daha derinden hisseden ve en çok etkilenen Kürt kadını için bu, daha da sevinç vericidir.

Bizler de, diasporadaki kadınlar olarak Güney Kürdistan'daki bu gelişmeleri içtenlikle selamlıyor, onur duyuyoruz. Ancak bunları, yeterli bulmuyoruz. Bizi bekleyen çok görev var daha. Bu kazanımlara tahammül etmeyen güçlerin, rahat durmayacaklarını biliyoruz. İşte, 1 Şubat'ta YNK ve KDP parti binalarına düzenlenen ölüm tacirliği! **Onlarca kişinin hunharca ölümüne neden olan bu insanlık dışı katliam girişimini, şiddetle kı-**

nyor, şehitleri saygıyla anıyorum. Başta yakınları olmak üzere, tüm Kürt halkına sabır diliyorum. Onlar, Kürt halkının bağrında hep yaşayacaklardır. Kürt halkını, hiç bir güç yıldıramaz. ŞEHİD NAMİRİN. Sömürgeci güçlerin, daha nice benzeri eylemlerde bulunacağı unutulmamalıdır. Tarih, bunun örnekleriyle doludur. Yok edilen, onuruyla ölen Kürt kahramanlarıdır. Ama, bu tür eylemleri düzenleyen ve düzenleyenler, kirlerini asla temizleyemeyecekler. **İşte tam da bu noktada, Kürtlerin birliği artık kaçınılmaz bir gerekliliktir. Kürt kadınlarının da, artık ulusal bilinçle ve uyum içinde hareket etmeleri ve mücadeledeki yerlerini almaları, bir zorunluluktur.**

Artık şu örgüt, bu örgüt söylemlerinden vazgeçmeli!

Gün, birlik günüdür, ulusal bilinci temel alma ve birlikte hareket etme günüdür!

Gün, kadınların her zamankinden daha fazla örgütlülüğüne sahip çıkma günüdür!

Sadece, biraz daha **ÖZVERİ** ister!

MEŞ Î XWEPÊNÎŞANDANA KOLNÊ

Ji bona armanca Kurdistana Azad, Kurd her kar dikin. Bo vê yekê gelek partî, rêxistin û sazî jî avakirine. Ji wan yek jî, li derveyî welat HEVKARÎ ye. Ji çar parçên Kurdistanê partîyên Kurdan tê da cîh digrin. HEVKARÎ 7 meha Sibatê li Elmanyayê li bajarê Kolnê bo pişgirîya Kurdistana Başûr, ji bo alîkarîya daxwaza federalîzmê xwepêşandanek fikirî. Hazirîya xwe tamam kiribûn. Alîyek din yekê cejna Qurbanê, xwekuj li Hewlêrê ji me qurbanî bi destê zorê hildan. Gelek ke-sên revabir û kedkar şehîd ketin. Hewlêr bû Helebçeya nû.

Ew roj nêzikê 20.000 Kurd ji meydana Ebertplatzê kom bûn, heta Neumarktê meşîyan. Li meydanê cara pêşîn helbestek gelek dilşewat û bêhêvî dagirtî hate xwendinê. Mixabin ew helbest nekete ber destê me ku em biweşîn.

Zehf kes, rabûn bi kurtî peyîvîn. Derd-êşa me, xemgînîya felaketê anîn ser ziman. Lê tu caran sistî nîşan nedan. Ya rastî dilê me ji alîyek xemgîn bû, ji alîyê din jî hêvî û bawerî li me ji her wextî pirtir peyda bibû. Ji ber ku ji hemû parçan ji gelek partî û rêxistinan kes beşdar bibûn. Ya herî baştir, nezikbûn û tevxebata Partî û Yeki-

tîyê me şakir.

Em dizanin neyar dixwazin îstiqrara Kurdistana Başûr xirab bikin. Lê hemû beşdar dizanibûn ku ewana tu caran naghîjine mirazên xwe.

Gelek mesaj hatibûne rêkirinê. Ji partîyên Îngiltereyê bigre heta yên Elmanan. Hemû gotarvan pêşîyê serxweşîya xwe digihandine Kurdistanê, piştra jî piştgirîya xwe bo federalîzmê bi xurtî eşkere dikirin.

Naveroka mesaja Hevkarîyê bi kurtî meriv uha dikare bîne ser ziman: Ji heq û mafên xwe em tu caran paşda gav navêjin. Divê Ereba ji zemanên derbas bûyî dersan bistînin. Dij federalîzmê dernekevin û li ser qewlê xwe bisekinin. Bi wî şiklî em dikarin tev bijîn. HEVKARÎ bangê hevpeymanan, yekitîya Evrûpê û Yekitîya Miletan kir ku bo problema Kurdan bêdeng nemînin, piştgirîya gelê Kurd ya federalîzmê bikin.

Kurd li derveyî welat gavek baş û lazim avîtin. Divê em jî, jinên Kurd jî bi hêza xwe va di nav tevgerê bibin. Pişt bidine van çalakîyan da ku nehêlin Helebçe û Hewlêrên nû çêbin, da ku rojek pêştir bighîjine Kurdistana xwe.

Senem

HELBESTA FULKULORÎ A KURDÎ Û JINÊ ÇI PARA XWE DÎ HÛNANA WÊ DE HEYE

ZARGOTÎNA KURDÎ AN JÎ HELBESTA DESTPÊKÎ

Di bawerîya min de, ji wê dema ku zimanê miletekî peyda bûye û têgihîştin di navbera mirovan de bi yek zimanî çêbûye, toreya wî jî pêre hatiye; ji berîya ku mirov zanîneke ewto jî hebe. Dilxweşî û bextewerîya xwe di gotina xweş de dîtîye. Diltengî û nerehetîya xwe jî bi ristên diltezîn derman kiriye.

Herwekî çawe ajelekî bê ziman an zarokeke nebîrber bi dengê mûsîqayê re dilxweş dibe, mirovê nexwendevan jî li gora ku wî çawe hest bi xweşiyê an jî nexweşiyê kiriye, strana helbestî gotiye. Ez dema ku dibêjim helbest, mebesta min hûnandina strana fulkolorî ya civakî ye.

Vêce ew xweşîya welatê me, wê xwerista gul û giya, daristan; xuşîna pelên daran, mişêna av û sûlavan li gel dengê çivîkan, yê şalûl û bilbilan, an jî dehl û dar û deviyên Kurdistanê, ku mirovê kurd li dora xwe hemî rengên xwarinê, ji giya gelaş û hemî corên darmêwe (fêkî) didît, ew jî xweşiyek bu ji mirovî re; bêguman kartêkirinek li ser mirovê Kurd hebûye, nemaze mirovê Kurd dema ji binê gelî, newalan ber bi jor de û bi laşê çiyê de bihewa diket, pirpirîkên hestine azad û serbest, ji rengê xweristê bi derûnê wî/wê ve hildikişan bi tevzînokên xweşiyêke ji dil, çira xweşgotinan li dîwarê derûnî pêdiket û ji xwere ristîkên helbesta ku em bêjin seretayî bû, diherikîn. Li vir çîroka jineke Kurd, ya ku li cihê botan bû, herêma Cizîra Botan, ku ji berîya sih salî jinekê, ya ku navê wê Xoxê bû li gundê Abirê ji min re bi vî rengê xwarê gotiye:

Ez, meta xwe û diya xwe çûne nav dehla xwe, me mazî û gezo berhev dikir. Meta min di qurmê darekê de kunmêşeke hingivî dît. Em li dora darê civîyan û meta min di wê kunika ku mêş jê derdiketin nihêrî, dît ku tijî nanê hingivîn e. Em bi dîtina kunmêşê û hingivê wê gelek dilxweş bûn. Lê wa diyar bû, ku dilxweşîya meta min bi rengekî dî bû; li dora qurmê darê hat û çû, ça-

vek da maziyan, yek jî da gezoya li ser pelan û paşê li qurmê darê nêzîk bû û xwe hilavêt û destê xwe da pişt guhê xwe û dest pêkir. `

Hey lêlêlê.. hey lêlêlê..

Hey tu darîka minê!

Wa xuhikê, hey tu dayîka minê,

mazî li serê, gezo li binê,

sed car bigorî bim wê kunika mêş diçinê.

Çîroka van çend malikan mûmekê li pêş çavên mirovî pêdixê û ez dikarim bêjim, bi sedan, bi hezarehayên serpehatî û çîrok li nav wan gelî, newalan rûdane, ku bibin kargêr û hevîrê hezarahan helbest bi lêlava hestê mirovê Kurd distirhan. Ew xwerista xweş, hatin û pîta li nav gelî, newalên me, azadiya ku mirovê Kurd hest pê dikir, hemî dibûne palpişt ku mirovê kurd bihtirîya xwe zargotinê bibêje. Di vê mîneka me de, weha diyar dike, ku ew xweşîya wê jinê, ya ku di wê bihnê de hest pê kiriye, yekser hiştiye ku mûmek li dîwarê hest û arezuyên wê pêbîkeve û pirpirîkên xweşgotinan li dora wê mûmê hilperikîne. Û wê jina nexwendevan kariye bi wan çend ristan tevna dilxweşîya xwe bihûne. Û bi hoya ku li bergehê azad û serbest bû û tu dîwar li ber azadiya wê ne bûn, go-tinên xwe li ser têlên tembûra bayê xwerista berfereh, bi awazên ku li canê wê xweş dihatin, dengê xwe li bayê berda û bi stranî ji hevalriyên xwe re xweşîya xwe heşkere kir.

Li vir ez gihame wê baweriyê ku zargotina me helbesta seretayî ye, bi bend û destûrên xwezayî hatiye hunandin, Ango ji devê mirovên pêş serast derketiye û ne şikestî bûye. Mirovî li gora awazan û li gora bê çawe wî hest bi xweşîya wê kiriye; xembarî bû be, an jî dilxweşî bû be, li ser gurdeke rast ji devê wî derketiye, bê ku wî bixwe jî ageh li wê rastiye hebe. Herwekî çawe ziman di devê her miletekî de bi bend û destûr der çûye, bê ku ew tişteke ji wan bend û destûran jî bizane. Vêce toreya seretayî jî weha bi

awazan re, bi rengekî ciwan hatiya hûnandin. Lê, ew helbesta şikestî, ya ku em di zargotina Kurdî de dibînin, ji kevnî û guhestina ji nifşekî bo ê dî, dîwarên wê herivîne, di forma xwe a pêşî de ne maye. Em dîr neçin, herwekî çawe tevna zimanê me di nav devokan de ji gurda bend û destûrên xwe ketiye û bi wê rasthûnandina xwe a pêşî ne maye û paş hezarên salan ji nû em tîr bend û destûrên zimên ji nav devê mirovên nexwenda î çiyayî, yê ku ji xelkên biyanî dîr, kom dikin û diguhezin ser kaxezan û ta ku em bingehên zimanê kevin, ne vewejêrin û rastiya gotina Kurdî a kevnar ne zanin, em nikarin bend û destûrên zimanê xwe jî serast bikin. Bi wateyeke dî em dikarin bêjin bê çawe zimanê wan mirovên nexwenda bi destûr û bend hatiye hûnandin, zargotina me jî di darêjeke helbestî de hatiye hûnandin; bi rengê rast û duris û bê şikandin. Ev çend malikên ku li destpêkê min nivîsîne, ji beriya sih salî min ew bihîsti bûn, ez niha hatime dinivîsim, gelo van malikên ku niha ez dinivîsim, weke ku wê jinê ji min re gutibû, ez dinivîsim? Ez nikarim bêjim ku ji sedî not jî rast in; bêguman weke li bîra min hatiye ez dinivîsim. Herweha ew jina ku ji min re jî gotiye, dibe ku wê jî hin gotin, an jî hin tîp wînda kiribin û li gora di-hate bîra wê veguhestibe min. Bi vî rengî, fulkulora me di bin piyê hezarên salan de serguh şikestî, bi çarlepkan û zikxişkê xwe gihandiye vê serdema me; bêguman di roja îro de, bi reng û naveroka helbestî ne maye. Herwekî hatiye naskirin, helbesta me a kilasîkî li gora pîvana urûda erebî hatiye. Lê zargotina me berûvajî kilasîkê, malikin dirêj û hin jî kurt

hatine. Mirov dikare bêje ku stranbêjî ji berê hûnandina ristan, awazên wê stranê di mejiyê xwe de gotiye û li gora wê awazê û bi pîvana bihna xwe dirêj an jî kurt gotiye. Ji ber vê yekê jî mirov dibîne ku zargotina me li gel ku li dawiya malikan tim paşbendik (qafiye) jî heye, di rengê helbesta kilasîkî de ne hatiye; bihtir li helbesta serbest nêzîk e. Li gel wê jî strana fulkulorî bi tihna mûsîqayê xweş hatiye hunandin û ne gotina sakar û ne jî pexşaneke toreyî ye; ji lewra em dikarin bêjin ku helbest e. Herwekî Dr. Nûredîn Zaza di vê barê de dibêje:

(Malik bi xwe ne mewzûn in. Beytên pir dirêj û beytên pir kurt hene. Di hemî stranên şer û çîrokên mewzûn ên kurdî de isûl ev e. Ev tişt li gora bihna dengbêj têtê saz kirin. Li gora rêzên şîrê ên kevin ev awayê ha bê qîmet têtê jimar-tin. Lê li gora edebiyata îro. Li gora şîrên serbest dibin eserên pir hêja... Eger şair û edîbên me isûlên Erebi û Farisî berdin û di fulkulora xwe de li çêreya xwe bigerin û ilhama xwe jê bistînin, ne bi tenê ewê tiştên bijarte bînin me-ydanê, ê ji cîhanê re serweta xwe ya milî a me-zin bidin zanîn û wan heyran bihêlin.)

Li vir, ji raya Dr. Nûredîn tê naskirin ku zargotina me helbest e û helbesta serbest e. Ango fulkulora me, çî dastan be, kurteçêrok be, an jî stran be hemî bi rengê hûnandina helbesta serbest hatiye û bi stranî hatiye gotin. Bil ji dastan û kurte çîrok û stranên dî yê ku hemî aliyên civaka me digirin, lawikên evênî û heyran jî me hene, ku di bingeh de helbesteke bingehî û sere-tayî ye. Û di vê barê de Basîl Nîkîttîn dibêje: Di raya min de, lawik helbesteke kurt a Kurdi ye,

ew baştrîn nimûne û bi hêztirîn rêbaza hunera helbestî ye. (r. 412 pirtûka Kurd. Basîl Nîkîtîn)

Bê guman zargotina me herwekî min berê jî gotiye, bi peydabûna zimanî re peyda bûye. Bi wateyeke dî, dîroka zargotina me ji beriya misilmanî bi hezarên salan hebûye. Lê sed mixabin, ku di roja îro de em nikarin sînorê dîroka wê ji misilmanî wirde bibin, ji ber ku hemî ew stran, çîrok û serpêhatiyên di fulkulora me de hene, bi debaxa misilmanî hatine reng kirin.. Û mîneka herî mezin, ya ku di destê me de ye, çîroka Memê Alan, ya ku niha di qewara 200 rûpelî de, bi tîpên Latînî hatiye nivîsîn (Daner Rojîlîsko, guhestina ser tîpên Latînî, s Nûredîn Zaza), hemî bi helbestî, hatiye gotin.. Dîroka vê çîroka ha vedigere ser demeke gelek dûr û kevnar, Herwekî hêja Doktor Nûredîn Zaza di pêşgotina dastana Memê Alan de dinivîse: ..tiştê ku nas e kevinbûna vê çîrokê ye. Bingehe wê ji Îsa Pêxember pir wê da ye, lê avahiyên bêhejmar li ser hatine danîn û gelek rengreng bûye. Ehmedê Xanî bi xwe mewzûê (mijar) Mem û Zînê ji Memê Alan biriye û gelek tişt jê guherandine û bi zimanekî pir edebî û bilind nivîsandiyê.

Ne tenê Kurdan gotiye ku zargotina me dewlemend e, lê biyaniyan jî, nemaze rojhelatnasên rojavayî û yê Rûsan ev rastiya ha bi piştrast gotine. Rojhelatnasê mezin V. F Mînoriskî di pirtûka xwe (KURD) de dibêje: Toreya gelêrî ya Kurdan gelek dewlemend e, pire ji çîrokên gelêrî, stran û dastan, nemaze ew dastana ku basa Kelha Dimdim dike, herweha Mem û Zîn, ku ji helbest û pexşan pêk hatiye û li çarnîkarê Kurdistan bi stranî têne gotin.

Li gel hemî wê talan kirin û li gel hemî wî şerê ku dij bi kultora mîletê Kurd hatiye kirin û bi sedên salan ev mîlet bindest e, dîse zargotina me gelek dewlemend e. Di hemî baxên jiyandê de kulfîkên wê bişkiwîne; hemî aliyên civakê dixemilîne. Fulkulora me di zikê xwe de pirtûkxaneyeyeke gelêrî gelek sûdmend parastiyê. Dîroka gelê Kurd bi hoya bindestî û zordariyê gelekî hindik jê hatiye nivîsîn. Mirov dibîne ku di stranên fulkuloî de dîroka mîletê me ji hemî rexan ve hatiye gotin û stranbêjan tişteke ser guhê xwe ve navêtine, her tişt gotine. Bi stran çîroka şerên li navbera Kurd û Farisan an Kurd û Tirkan de, gotine û weke mirov dîrokê binivîse weha ji serî ta dawiyê bi dar ve kirine. Weke Kelha Dimdim, ku bi çîrokî dîroka vê kelhê û

berxwedana pehlewên wê ji me re diguhêzin. Ne tenê Kelha Dimdim, belê çîroka sedên kelh û bircan ji strana fulkuloî me kariye dîroka wan bizanin. Herwekî çawe di riya hin ji stranên fulkuloî de me kariye hin agahî li ser Birca Belek bizanin; ya ku li Cizîra Botan bi nav û deng bûye. Ev avahî ji kevirên reş û sipî hatiye ava kirin û wa diyar e ku ji rengê wan beran navê wê, Birca Belek lê kirine. Çîroka avakirina vê avahiyê, çawe û kê ava kiriye di çîroka MÎR MENDELÎ Û GULISTANÊ de, belî dibe ku Mîr Mendelî ji jina xwe Gulistanê re Birca Belek daye çêkirin. Herweha di strana HOSTA HANA de bi stranî tê gotin û di herdû mijaran de dide xuyakirin ku Hosta Hanayê Cuhû Birca Belk bi kevirên çiyayê Dêra avakiriyê û bi vî rengî di vî stranê de hatiye:

HOSTA HANO

*Me wê li çiyayê Dêra kursî dibirîn
Hevsedan kursî dibirîn,
hefsedan li ser kelek û qayikan
di Ava Mezin de di anîn.
Hosta Hano li ser sekinî,
duwazde şagirtan kursî dibirne banî
Sal qulipî sala didoyê
Hosta Hano esasê Birca Belek
Di Ava Mezin de danî
Te cihê xizêşoran,
biskbitêlan, van qazan, van qumriyan
Û van sityan çêdikir raserî heramê vî etyanî!*

Ji ber ku çapemeniya bi zimanê Kurdî ne serbest bû, ne dikarî hemî rûdawên şer ji rojname û kovaran re binivîsin. Lê beramberî wê helbestvanên gelêrî, yê ku bixwe stranbêj bûn, di nav şer de amade dibûn, da şervanan di şer de germ bikin; hêza berxwedana wan bi stranên navtêdanê bilind dikirin. Herwekî di van malikan de, ku li herêma Şêxan di stranekê de bi vê wateyê hatiye:

*Herin li kumsoran bidin, wan bikujin
Emê leşker û serokên leşkeran bikujin
Emê serbaz û amirhêzan bikujin
Emê gora bavê borîzan û deholkutan bişewitînin
Bila helbestvaneKî ji me re rêkin, da şervanan
hêz bide*

Ev malikên banî, ji pirtûka Basîl Nîkîtîn r.423 min ji zimanê Erebi wergerandiye Kurdiyê.

Dê dewam bike...

KOMJIN delegeleri iki gün boyunca Hollanda'da sorunlarını tartıştı

KOMJIN Kürt siyasetine, kendi sorunlarına ve kurumuna sahip çıkan duyarlı kadınları hafta sonu iki günlük toplantıda bir araya getirdi. Seminerin, serbest kürsü halinde olması, katılan kadınların kendilerini rahatlıkla ifade etmesi, katılanların çoğunun genç olması herkesi memnun etti. Söz konusu seminere Almanya'dan; Münih, Köln, Leer, Bottrop, Dortmund, Wuppertal, Bielefeld ve Genel Merkez yöneticilerinin yanı sıra, Hollanda'dan da temsilciler katıldı.

Delegeler Kurulu toplantısı ilk olarak saygı duruşu ile başladı. Ardından açılış konuşması yapıldı. Konuşmada, "Sırf kendine ait bir dünya kurmak hiçbir insana bugüne kadar mutluluk getirmemiştir. Bu yüzdendir ki, dünya tarihi aynı zamanda mücadeleler tarihidir de. Kadınlarda sürekli bu mücadelenin içinde yer almıştır" denildi. Ayrıca örgütlü mücadelenin zor olduğu, eğer bu mücadelenin adı kadın sorunu ise, daha da zor olduğu vurgulandı. Kürt kadın mücadelesinin bugüne değin istikrarlı bir çizgiye gelmesinin tesadüf olmadığı ve bunda KOMJIN'lı kadınların çok bü-

yük bir payının olduğu vurgulandı.

Gündem şöyle oluşturuldu.

1-Tanışma

2-Bilgilendirme, Bölgelerdeki durum, Genel Merkez çalışmaları

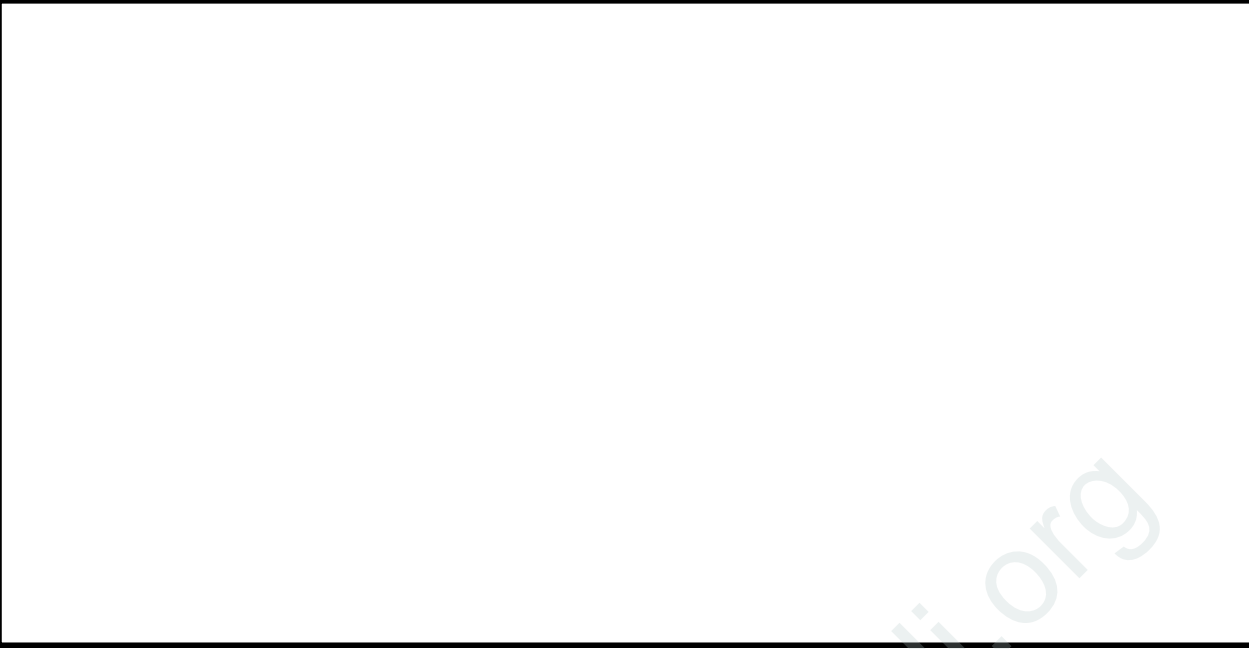
3-10. Kongreye yönelik hazırlıklar, Delegelerin seçimi, Yönetime girecek adayların seçimi, Kongre tarihinin belirlenmesi

4-Yayın organımız JÎYAN'ın durumu. Yayının dağıtımı ve her bölgeden bir temsilcinin seçilmesi, Yayın borçları, Derginin yazılarla desteklenmesi

5-Üyelik fişleri ve aidatlar

6-Görüş ve öneriler.

Sırasıyla gündem maddeleri tartışıldı. KOMJIN'ın tanıtımı yapıldı. Bu konuda söz alan KOMJIN yetkilisi arkadaş şunlara değindi: "20 yıllık mücadele içinde yorulup bırakanlar oldu, kadın çalışmasının gereksiz olduğunu, ayrı örgütlenmeye ihtiyaç olmadığını, ayrımcılık yapıldığını vs. söyleyenler oldu ve hâlâ da söyleniyor. Çünkü kadın çalışması zor ve nankör bir çalışmadır.

Herkese kendini kabullendirmek, haklılığını söylemek kolay olmuyor. Ne yazık ki, kadın sorunu bütün ülkelerde sadece kadınların sorunuymuş şeklinde algılanıyor. Oysa ki bu her iki cinsin de sorunu... Bu derneği kuran kadınlar olarak bizler de başka derneklere, partilere, sendikalara üye olduk. Ulusal sorunumuzu, sınıfsal sorunumuzu her zaman yeri geldiğinde savunduk. Ancak bizim bir de kadın olmaktan kaynaklanan sorunlarımız vardı. Onu da savunmak, sıkıntılarımızı dillendirmek ve ona uygun çözüm önerilerine gitme hakkımız vardı. Yıllarca hep kadın kolları, kadın komisyonları, kadın komiteleri vs. isimler altında çalıştık. Uzun çalışma, gözlem, tartışmalar sonucu bizlerin de bağımsız bir kadın örgütlülüğüne ihtiyaç olduğu sonucuna vardık... KOMJIN'ı kurmaktan amacımız, Federal Almanya'yada yaşayan Kürt kadınları başta olmak üzere göç eden kadınların ulusal, sınıfsal, cins olarak yaşadığı sorunları unutmaması, ulusal kimliğimizin yaşatılması, yeni nesillere aktarılması için çaba sarfetmekti. Bu konuda birçok çalışma yaptık. Kadın çalışması küçümsemiyor, yapılanlar görülmeyebiliyor. Ancak bugün bu salonda bunca genci görürce, 'artık kadınlar ve gençler örgütlü çalışmanın gereğine inanıyor' dedim. Bu çok umut verici bir tablo benim için" diyerek konuşmasını bitirdi.

Daha sonra KOMJIN'ın kadın bürosu olduktan sonra yürüttüğü ve neden kadın bürosu olduğu gibi konularda ayrıntılı bilgi verildi ve yapılan

çalışmalar raporlar halinde sunuldu.

Katılan kadınların çoğu, KOMJIN'ın düzenlediği böylesi bir seminerde olmaktan memnunluk duyduklarını söyledi. Ayrıca verilen bilgi ve konuşmaların doyurucu ve demokratik bir şekilde yapılması her katılımcının hoşuna gitti.

Çoğu katılımcının üzerinde durduğu nokta neden toplantılarımızın Kürtçe olmadığı ve bu sorunu aşamak için ayrı bir proje hazırlanması gerektiği idi. Dilimizin önemi ve sıkıntıları gündem maddesi olmadığı halde çok tartışılan bir konu oldu. Bu nedenle de kadınların günlük konuşmalarda kullanacağı cümleleri kapsayan dil derslerinin JÎYAN dergisinde devam etmesinin gereği vurgulandı. Bunun yanı sıra, seminer ve konferansların yapılmasının faydalarına değinildi. 10. Kongre'nin bu yıl sonbaharda yapılması prensip olarak benimsendi. Bu yıl KOMJIN'ın 10. Kongresi olması nedeniyle, Kongre kapsamı içerisinde bir de kültür gecesi yapılması perensip olarak kabul gördü.

Yapılan önerilerden bazıları şunlardı:

- KOMJIN'ın 15. yılı nedeniyle dünden bugüne KOMJIN'ı anlatan bir broşürün hazırlanması,
- En az 10 gün sürecek bir dil projesinin hazırlanması,
- 10. Kongre'nin Kürtçe yapılması,
- Kürt kadınının konumunu anlatan seminerlerin yapılması,
- Kürt kadın sanatçılarının söyledikleri şarkılardan oluşan bir CD çıkarılması.

HEWLÊR'DEKİ KATLIAMIN HİSSETTİRDİKLERİ

*Bir yürek ne zaman büyür, ne zaman küçülür?
Bir insan ne zaman ağlar, ne zaman güler?
Bir kadın ne zaman sevinir, ne zaman ağıt yakar?
Bir çocuk ne zaman büyür, ne zaman bayram şekerini ister?
Bir insanın boynu, ne zaman bükülmek zorunda kalır?*

Çocuk yüreğimi yitirmemden midir, yoksa daha özgürlüğün tadına varmadan ölen kelebeğin yasından mıdır bilemiyorum sevgili okuyucular, ama şimdi yüreğim kabarık ve dudaklarım titriyor. Neden mi? 1 Şubat'ta bayram coşkusunu yaşayan Hewlêr'deki halkıma karşı yapılan affedilemez bir kıyımdan duyduğum derin acı neredeyse yüreğimi durduracak. Sahi, bir insan ölümü ne zaman hak eder?

Peki bir zalim devrilmeyi ne zaman hak eder? Yalnızca kendi halkına yaptığı vahşet görüldükten sonra mı? Yoksa ülkesine saldırarak düşmana tehdit oluşturduğunda mı? Ya da bizzat kendisinin bir tehdit oluşturduğu görüldüğünde mi? Ya da halkını, kurban bayramlarında, kurban olarak seçtiklerinde mi ölümü hak eder?

Kürt çocukları, bombalara sahip olmadıkları için mi ölüyorlar? Yoksa, zehirli gaz ve füzeleri uçak savarları ve kalaşnikofları olmadığından mı? Zalim ve diktatör olmadıklarından mı? Özgürlüğe olan susamışlığından dolayı mı, kitlesel kıyımlara uğruyorlar? Dünyada özgürlüğü isteyenler hep böyle ölürleri mi? Neden özgür olmanın bedeli bu kadar pahalı? Halepçe'de binlerce çocuk gaz bombalarıyla ölmek zorunda mıydılar? Lice'de bir Newroz günü insanlar askeri tankların altında ezilmek zorundalar mıydı? Her Kürt ailesine yapılan baskında Kürt çocukları korku yaşamak zorundalar mıydı, neden Dersim isyanında, hamile kadınların karınlarına hançerler saplandı?

Ele geçirilmemeleri için annelerin çocukların ağzını kapatıp boğmalarının verdiği acıyı kim hissedebilir? Neden amcalarım, dayılarım ve binlerce tanıdığım, Diyarbakır zindanlarında işkence gördüler, öldürüldüler? Sırf Kürt oldukları için köylülerime, Türk subayları dışı yedirdiler? Sahi neden iki yüz yıldır, halkım bu acıları yaşıyor, neden özgür olmamıza izin verilmiyor? Biz özgürlüğe susamış halk olarak, ne zaman pınarlarımızdan soğuk sular içeceğiz? Ne zaman kendi toprağımız üzerinde özgürce koşup, gülüp eğleneceğiz? Topraklarımız ne zaman sömürgecilerin mayınlarından kurtulacak?

Türk halkı neden başına bela edilen putlarından kurtulmuyor? Saddam ve benzerlerinin putları yıkıldı. Umut ediyorum ki, Kemalist putlar da kısa bir zaman içinde yıkılacaktır. Bu putların köleleştirdiği tüm halklar da artık özgür yaşayacaktır.

Kürt olmak neden öcü olarak gösteriliyor? Neden Kürt çocukları da diğer dünya çocukları gibi gülüp eğlenemiyor? Neden dünya çocukları, bu benim ülkem, bu benim okulum, bu benim dilim, bu benim marşım, bayrağım, şarkım, yemeğim, gazetem, kitabım... dediklerinde baskı görmüyorlar da, Kürt çocukları görüyorlar? Neden bana bu baskıyı yapıyorlar? Neden benim babam öldürülüyor, annem ağlıyor?

Babam bana hep "*başkasının ırkına, bayrağına, örf-adetlerine, diline saygısızlık etme*" derdi. Peki neden başkaları benimkilere saygısızlık ediyorlar? Ben kimsenin düşmanı değilim. Neden başkaları bana düşmanlık ediyor? **Neden diğer babalar benimki gibi, çocuklarına düşmanlık yerine, sevgiyi-saygıyı öğretmiyorlar? O zaman tüm dünya çocukları hep birlikte rengârenk şekerler yer, uçurtmalar uçurabiliriz. Ben yoksa bir hayâl dünyasında mı yaşıyorum?**

Yakın bir tarihte, benim ÷lkemin bir parçasında, bir 16 Mart sabahı, Kùrt çocuklarının üzerine bombalar yağdırıldı. Beş binin üzerinde yakınım öldü, binlercesi hala o anın acılarını yaşıyor. Bunları bir diktatör yaptı. Adı Saddam'dı. Bu ismi asla unutmayacağım. Bu zalim diktatör, geçen baharda devrildi.

Büyüklerim, Saddam'ın devrilmesinden sonra ÷lkemin yavaş yavaş özgürlüğe doğru adım atacağını söylediler.

Tüm dünya bizi konuşuyor, bizi tartışıyor. Irak'ta federal bir yönetim kurulacak. Bu federalist yapı içinde. Kürdistan'ın sınırları belli olacak. Kùrt halkı kendi kendini yönetecek. Önümüzdeki haziran sonunda geçici hükümet, 2005 yılında ise genel seçimler sonucu yeni hükümet oluşacak. Bu süreçte yeni Irak Anayasası belirlenecek, yönetim tümünden Iraklılara geçecektir dediler.

1 Şubat günü, Kurban Bayramında Kürdistan yine kana bulandı. İki Kùrt partisine mensup değerli kadrolar yaşamını yitirdi. Ben de babamı kaybettim. Evimizde yas var. Ama annem yine de gülüyor. Yakında ÷lkemizin özgürlüğe kavuşacağını söylüyor.

Bir sonraki bayramda özgür bir ÷lkenin çocuğu olacağımı söylüyor. Karar verdim, gelecek bayramda babamın mezarına özgür bir kardelen bırakacağım. Babam ve diğer büyüklerim gönül rahatlığıyla mezarlarında uyuyacaklar. Bundan eminim.

÷lkemde zaten uzun bir zamandır, özerk ve aynı zamanda oldukça demokratik bir yapının alt yapısı oluşturulmuştu. Babam hep anlatırdı; biz Irak Kùrtleri olarak zaten 1991 yılından beri, ÷lkemin büyük bölümünde Baas rejiminden uzak

yaşıyorduk. Bizim de artık bir bölgesel parlamentomuz ve hükümetimiz vardı.

Artık tarlalarımız boş kalmayacak. ÷lkemin ekonomik yapısı güçlenecek. Hızlı bir imarlaşmaya gidilecek. Sağlık kuruluşlarında daha hızlı bir gelişme olacak, daha iyi hizmet verilecek. İlkokuldan başlayarak üniversiteye kadar eğitim dilimiz Kùrtçe olacak. Ayrıca Arapça ve İngilizce öğreneceğiz.

Şu anda ÷lkemin güney parçasında, her düşünceden siyasal parti, kurum ve kuruluş faaliyet gösteriyor. Sağ düşünceden tutun da, komünist düşünceye kadar tüm partiler rahatça propaganda yapabiliyorlar. Bu konuda da-ha da özgür olacağız.

÷lkemin bu parçasında, hiçbir etnik grup üzerinde, sen Asurisin, Şiisin, Yezidisin, Türkmensin diye herhangi bir baskı ve ayrımcılık yaşanmıyor. Türkmeler, kendi partileri ve derneklerinde rahatça çalışırken; aynı zamanda, kendi okulları, -ilkokullar ve kolejler- televizyonları, gazeteleri, dergileri var. Türkiye'deki gibi her hangi bir baskıya maruz kalmadan, yayın yapıyorlar. Basın-yayın üstünde sansür yok. Türkiye'deki Kùrtler gibi, 'kırkbeş dakikalık' bir televizyon programına mahkûm edilmiyorlar.

Şimdi Kùrt düşmanları elini vicdanına koyup düşünsünler. ÷lkemin güney parçasında yaşayan halklarla konuşsunlar. Saddam isimli diktatör döneminde mi, yoksa Kürdistan devleti döneminde mi daha mutlu hissediyorlar.

Hewlêr şehitleri şahsında tüm şehitlerimizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum. Özgürlüğün bedeli ağır. Halkımız bu bedeli vererek yoluna devam ediyor.

İki Kùrt partisine mensup değerli kadrolar yaşamını yitirdi. Ben de babamı kaybettim. Evimizde yas var. Ama annem yine de gülüyor. Yakında ÷lkemizin özgürlüğe kavuşacağını söylüyor. Bir sonraki bayramda özgür bir ÷lkenin çocuğu olacağımı söylüyor. Babam ve diğer büyüklerim gönül rahatlığıyla mezarlarında uyuyacaklar. Bundan eminim.

ÇALINAN 8 MARTL

Hepsinin yaşayacağı uzun ya da kısa bir ömür, söyleyecekleri iyi ve kötü şeyler, tadacakları hü- zün, mutluluk, aşk, öfke cinsinden bir yığın duy- guları vardı. Olmadı. Bir çoğu ömürlerinin 18 ya- şına ulaşmadan yaşamdan çalındılar. Yabancı de- ğildi beyinlerini parçalayan kurşunu sıkın el. Ba- ba idi, kardeş, ağabey, amca idi. İki yüzlü "*feo- dal namus*" hüccesinde mahkum, canından çok sevdikleriydi.

Hollanda televizyonunda, İsveç, Alman televiz- yonunda onlara dair çok şey söylendi. Hollandalı öğretmen onun için "*çalışkandı*" diyordu. **YET- MEZ!** Arkadaşları "*yumuşakbaşlı, dürüst*" diyor- lardı. **YETMEDİ!** Komşuları "*iyi, akıllı bir kız*" di- yordu. **YETMEMİŞTİ!** Ölüm yazılmıştı bir kez alınlarına. Onlara ölümü pay biçen feodal ahlâk ile, babalarının onları kendi elleriyle getirdiği bu modern, kapitalist ülkenin ahlâk anlayışı arasında her gün yeniden, yeniden parçalanın genç kızlar, onları bir karabasan gibi takip eden feodal ah- lâkın pençesinden kurtulamıyorlardı. Bazen be- yinlerini parçalayan bir kurşunda, bazen boyun- larına dolanan bir ilmikte, bazen de yüreklerine saplanan bir bıçakta, ona son nefeslerini, son sı- caklıklarını veriyorlardı.

Asker köylerini basıp kadınlarına, kızlarına, ken- dilerine her türlü hakareti yaparken, el pençe divan, başları önlerinde "haklısın beyim" diyen feodal ahlâk, birbirlerine sevdalanan gençlere ölümü sunuyordu. Yıllardan beri iki yüzlülüğün simgesi, güçlüünün güçsüz karşısında bir ferman gibi salladığı "**namus**" kadın cinsinin çağlar boyu başının belası olmuştu. En büyük namussuzluğu yapanlar namusları üzerine yemin ediyorlardı. Namuslu insanların ülkelerinde kadın eti, aşk, cinsellik para ile alınıp para ile satılıyordu. Bunun için yasalar, kurallar, vergiler, fiyatlar konup "*yasalara uygun namussuzluk*" yapıyordu. Bu na-

musluların namussuz pazarında alan değil satan suçlu, sözüm ona namussuz, orospu idi. Orospu çocuğu diye küfreden bir çok erkek kimbilir doğmamış kaç çocuğu -kibar ve namuslu bir de- yişle- bir hayat kadınının etine armağan etmişti. İşte bu iki yüzlü feodal ahlâk genç kızların ya- kasını bu modern, kapitalist ülkede de bırakmı- yordu.

8 martlarda kadın hakları konusunda ilgimizi yo- ğunlaştırırken biraz da bu namus cinayetlerine kurban giden genç kızlarımızı düşünelim. Görüp, yaşayacakları kaç 8 mart vardı kimbilir? Kimbilir yaşadıkları herhangi bir Avrupa ülkesinde kutla- yacakları kaç 8 mart çalınmıştı onlardan? Onla- rın boynuna dolanan ilmik aslında bütün kadın cinsinin boynunu sıkmakta, kafalarına sıkılan kur- şun bütün kadın cinsinin beynini parçalamakta, göğüslerine saplanan bıçak darbeleri bütün ka- dınların yüreğini kanatmakta.

8 mart kurşunların geri teptiği, bıçakların kırıl- dığı, boyna dolanan ilmiğin koptuğu günlere doğru bir adım olsun. Bütün kadınlara, kendiyle birlikte cins baskısı batağından erkeği de sürükleyip çı- karacak kadına kutlu olsun!

Rüzgarda savrulan söğüt dalları

Cansız bedenine

15'lik bir çocuk genç kızın

Eş olur musunuz?

Soruları sorulmuştur

Cevabını verir misiniz?

Narin boynu

Hepimize küskün

Geç mi kaldık sabaha?

15'lik çocuk genç kızların

Gecesi uzadı

Güneşi küstüren

Kim acaba.....

BİR TOPLANTININ ARDINDAN

Toplantılar, birebir ilişkilerin gelişmesi, iletişim ve bilgi aktarımının doğrudan sağlanması açısından, çok önemli ortamlardır. Hele bir de bu toplantı, katılımcıların salt dinleyici değil de; karşılıklı bilgi alış-verişi, eleştiri-özeleştiri ve düşünceleriyle renkleniyorsa, ayrı bir haz verir. Böylesi toplantılar, katılımcıların bir takım düşünce ve umutlarla ayrılmalarına neden olur, üretken olma istemlerini kabartır. Kiminin fikir alanı, kiminin bakış açısı değişir, kiminin üretkenliğini arttırır. Kimilerini de yönlendireceği için önemlidir toplantılar.

17-18 Ocak'ta, Hollanda'daki bayan arkadaşların katkılarıyla, KOMJIN'ın düzenlediği haftasonu toplantısı da, bana böylesine bir haz verdi.

Beni, 20 yıl önceki KOMJIN'ın kuruluş sürecine ve kuruluşundan sonraki ilk dönemlerine götürdü. 80'li yıllarda, gerek birimlerde kadınlarla yapılan yoğun toplantılar ve gerekse karma toplantılar, bir sinema şeridi gibi, gözlerimde canlandı.

"Ulusal mücadele gücünü bölmek"le, "Radikal feministlik"le, kadın örgütlenmesinin temelinde "erkeği hedef aldığı" gerekçesiyle, "Erkek düşmanı" olmakla, bağımsız kadın örgütlenmesiyle, "Diğer siyasi çalışmalardan kaçmak veya el çekmiş olmak"la suçlandığımız ve buna karşı ne denli direndiğimiz günleri hatırladım. -Bu eleştiriler, hem erkek hem kadınlardan geliyordu. -Konuşmacı olarak katıldığım kadın ve karma toplantılarında, kadın örgütlenmesini savunduğum ve gerekliliğini dile getirdiğim için, bana yöneltilen eleştiri ve tepkileri hatırladım.

"Siz KOMJIN'ı kurdunuz. Kendinizi tatmin ediyorsunuz. Bu, kadın örgütlenmesi ise, biz de çıkar bir ALAJIN kurarız" diye küçümsemeye çalışanlar!

"Erkeklerle birarada olmaktan rahatsızlık mı duyduunuz? Üyesi bulunduğunuz dernek erkekleri, sizleri dışlıyor mu ki, böyle bir ihtiyaç duyduunuz?" diyerek, kendince alay etmeye kalkışanlar!

"Kadının kurtuluşu, kadının özgürlüğü, ancak gerilla saflarında yer almakla mümkündür" diyerek, bu eleştiri ile dar görüşlülüğünü ve zavallılıkla-

rını gösterenler!

Bu şekilde toplantıları sabote edip terkedenler, "kendi çıkarın için bu çalışmaları yapıyorsunuz" diye karalamaya çalışan yakın hemcinslerim! Ve daha neler neler! Ve salt erkeklerin söz alıp konuştuğu, hem kendi hem eşi adına konuşan erkeklerin oluşturduğu karma toplantıları anımsadım. Toplantı boyunca -iki üç günlük toplantılarda dahi- söz almaktan çekinen, pasif bir dinleyici olarak yer alan kadınların suskunluğunu, hep belli kişilerin konuştuğu ve bunun sonucunda sıkıcı olmaya başladığı hissedilen toplantıları düşündüm.

Elimde olmayarak bu toplantıda, geçmiş ve bugünü yanyana getirdim. Gördüm ki, 20 yıla varan çalışmalar, tüm farklı düşünenlere, yıpratmaya çalışanlara, zorlu mücadelelere ve az katılımlara rağmen, daha bir yerine oturmuş. Bir an, gururla davasına sahip çıkan bilinçli bir aile topluluğunu görür gibi oldum. KOMJIN'ın, hanesine yeni; ama genç dinamik ve inançlı aile bireylerinin katıldığı, sağlam yapıdaki bir aileye benzettim. Öyle bir aile ki, herkesin söz sahibi olduğu, fikir yürütebildiği bir aile!

Toplantıya katılan 30'u aşkın kadından bir kişi hariç, hepsinin söz alması ve düşüncelerini dile getirmesi, bunu göstermiyor mu? Ve hem de iki gün boyunca, ara vermeden ve sıkılmadan! Doğrusu, gelinen bu nokta beni duygulandırdı. Duygulandırdığı kadar, umutlandırdı da. Hani, yaşlanan aile bireylerinin, büyüyen çocukları ve aileye yeni katılan gelin veya damatlarına duydukları güvenin verdiği rahatlık var ya, işte öyle bir şey!

Bana göre bu toplantı, yıllarca verilen emeğin ve azmin bir örneği, bir ürünüydü. Varsın az kişi ile yürütülsün.

Kuzey Kürdistan'daki Kürt hareketlerinin vardığı bugünkü noktada, onlarca Kürt siyasi parti ve örgütünün silindiği bir ortamda, ayakta durabilmek -hem de bir kadın örgütü olarak- onur duyulacak bir durumdur.

Ah! Bir de kendimiz, yapılan çalışmaları ve kendimizi küçümsemesek de, bundan onur duymanın hazzını alabilsek!

Biro ve onun gibi onlarca çocuğun anısına...

O doğduğu gün ailesi hem acıyı hem de buruk bir sevinci aynı anda yaşamıştı.

Amcası Biro, serseri ruhlu bir adamdı, olmadık şeylere kızar, maraza çıkarırdı.

Onun bu huyunu iyi bilen annesi, hep telaşlanır, başına birşeyler gelmesinden korkardı. İşte gene böylesi günlerden birinde Apê Biro olmadık bir nedenden kavga çıkarmış ve bıçaklanmıştı. Bir çok bıçak darbesi yediği için yarası ağırdı ve çok kan kaybediyordu. Ne yazık ki şehre yetiştirene kadar o yiğit delikanlı, abisinin kollarında can vermişti. Abisi onun öldüğüne bir türlü inanmıyordu, bedeni hâlâ sıcacıktı. Ağlayamıyordu bile. Sanki Biro şaka yapıyormuş da birazdan yaramaz bir çocuk edasıyla, gülerek gözlerini açacakmış gibi geliyordu. Ama katı gerçeğin ta kendisiydi bu, sımsıkı tuttuğu kardeşi, kol-larından kayıp gitmişti. En çok da kardeşini has-tanede bırakıp eve tek başına dönmek zor geli-yordu.

Kapıdan içeri girerken tuhaf bir sessizlik hissetti, birden ürperdi. Tam seslenecekti ki, bir bebek çığlığıyla irkildi. „Bu da neyin nesi” diye düşündü içinden. Edo’nun karısı ilk çocuğuna hamileydi, işe bakın ki o da bugün doğum yapmıştı ve üstelik bir de oğlan çocuk dünyaya getirmişti. Bilinçsizce sesin geldiği yöne doğru yürüdü, kumandayı tamamen ayaklarına bırakmıştı, beyni olanları algılayamıyordu. Sesin geldiği kapının önünde durdu. Bu onun odasıydı, telaşla kapıyı açtı. Gördüğü manzara karşısında dondu kaldı. Karısı yatakta bir bebekle yatıyordu, yanbaşıda anası sessiz sessiz ağlıyordu. Hiç konuşmadan bebeğe doğru yürüdü. Karısı biraz da gururla, “oğlan” dedi. Ona cevap vermedi ve oğlunu sıkıca göğsüne bastırdı. “Ey Allahım, bu nasıl iş, bir taraftan alıp, diğer taraftan veriyorsun” diye fısıldadı. Oğlunun kulağına eğildi, “senin adın Biro olsun” dedi. Ve artık kendisini tutamıyordu, bağı-

ra bağıra saatlerce ağladı.

Nenesi, belki biraz da kaderi ölen oğlununkine benzer korkusuyla olsa gerek, Biro’nun isminin yeni doğan bebeğe verilmesini hiç istemedi. İstemedi ya, bunu yüksek sesle ifade edemedi.

“Bahtı ona benzemez, onun gibi deli ruhlu olmaz inşallah” diye geçirdi içinden. Her sabah kalkınca ilk işi, Biro’yu kucağına alıp dualar okumaktı. Böylece onu kötülüklerden, kem gözlerden koruduğunu düşünürdü. Derken 7 yıl geçti. Bu arada Biro’nun iki erkek kardeşi daha oldu.

Okula başladığı gün nenesi gene Biro’yu kucağına aldı ve dualar okudu. Büyük adam olması için Allah’a yalvardı durdu.

Okula gittiğinde Biro tek kelime Türkçe bilmiyordu. Aslında böyle bir dilin var olduğundan bile haberdar değildi. Öğretmeni genç bir delikanlıydı, kendisi de Kürt olduğu için bu çocukları çok iyi anlıyordu. Onların derste Kürtçe konuşmalarına göz yumuyordu.

Kendisi okula başladığı zaman bu çocuklar kadar şanslı değildi. O da tek kelime Türkçe bilmiyordu. Ama öğretmeni tam bir kafatasçıydı, Kürtlerin ve Kürtçenin varlığını, her gün solumasına rağmen inatla reddediyordu. Bu yüzden az dayak yememiş, az ceza almamıştı. Hatta bir keresinde kafasından kan akana kadar dövmüştü öğretmeni onu acımasızca. İşte o gün, öğretmen olmaya karar vermişti. Hiç değilse diğer Kürt çocukları onun gibi acı çekmesin istiyordu.

Bu çocukları canı gibi seviyor ve koruyordu. Her biri gerçekten cin gibiydi. Ne yazık ki maddi imkânsızlıklar nedeniyle, zehir gibi zeki bu çocuklar okuma imkanı bulamıyorlardı.

Sevgiyle Biro’nun kafasını okşadı. Biro okulda oldukça başarılı bir öğrenciydi. Yarım yamalak da olsa Türkçe de öğrenmişti. Öğretmeni onu ve diğer iki arkadaşını yatılı bölge okulu sınavlarına

hazırlıyordu. Üçünün de bu sınavı kazanacağından emindi. Ama yine de içi hiç rahat değildi. Bir taraftan bu çocuklar okuyup birer meslek sahibi olacaklardı, bu işin güzel yanıydı, ama diğer taraftan bilmedikleri, kendilerine tamamen yabancı olan bir ortama gireceklerdi. Dilleriyle, kültürleriyle, alışkanlıklarıyla kendilerine tamamen yabancı bir ortam. Öğretmen bu gel-gitler arasında çocuklarını sınava hazırlıyordu. İyi mi, yoksa kötü mü ediyordu, o da bilemiyordu.

Üç çocuğun içinde en istekli ve başarılısı Biro' ydu. Tüm ailesi, ama özellikle de nenesi onunla gurur duyuyordu. Nenesinin kendisini okşayıp koklamasından ve ona bu denli güvenmesinden korkunç bir haz alıyordu Biro. Kendini diğer kardeşlerinden, hatta herkesten daha ayrıcalıklı hissediyordu. O nenesi, nenesi de onun için herşey demektir. Geceleri bile nenesini özlüyor, kalkıp onun koynunda uyuyordu. Hatta evdeki diğer çocuklar onunla dalga geçseler de, buna aldırış etmiyordu. Hayatından son derece memnundu.

Nenesine, "Bak göreceksin, ben doktor olacağım ve sana bakacağım" diyordu. Bu sözler nenesini inanılmaz mutlu ediyordu. Biro' sunun doktor olacağına olan inancı tamdı.

Derken sınav zamanı geldi. Biro' nun kalbi duracak gibiydi. Hayatında ilk kez şehre gidiyordu. Hayatında ilk kez resim çektirecekti. Bu kadar çok insanı bir arada hiç görmemişti daha önce. Bunun için de aslında biraz korkuyordu. Diğer arkadaşlarının durumu da ondan farklı değildi.

Öğretmen tüm bu duyguları çok iyi bildiği için, çocuklarına sürekli sakın olmaları, heyecanlanmamaları gerektiğini hatırlatıyordu. „Başaracaksınız, çok çalıştınız, sakın korkmayın" diyordu demesine de, o da çok iyi biliyordu ki, eşit koşullarda girmiyorlardı bu sınava. Aslında öyle dindar bir adam sayılmazdı. Nadir anlarda Allahın adını anardı ama, bu kez çocukları için ondan yardım istiyordu. Heyecanlarını yenmeleri için çocukları bir lokantaya götürdü önce.

Sabahın ilk ışıkları olmasına rağmen, lokantadaki yemekler tok bir insanın bile iştahını kabartacak güzellikteydi. Çocukların herbiri farklı yemekler istedi. Güle-oymaya, biraz da hızlı yediler yemeklerini ve sınavın yapılacağı okula geldiler.

Öğretmen son bir kez ne yapmaları gerektiğini hatırlattı ve herbirini yanaklarından öperek içeriye yolladı. Bu öğretmenin de ilk sınavıydı. Aslında çocuklara belli etmemeye çalışıyordu ama, onun kalbi de yerinden fırlayacak gibi atıyordu.

Çocukların herbiri farklı salonlarda sınava giriyordu. Birbirlerine başarılar dileyip ayrıldılar ve sınavın yapılacağı salona gidip yerlerine oturdular.

Biro' nun kalbi duracaktı neredeyse. İnanılmaz heyecanlıydı. Sürekli dudakları kımıldıyordu. Nenesinin ona öğrettiği duayı okuyordu içinden. Sınav soruları dağıtılabileceği kadar belki yirmi kez aynı duayı okudu durdu.

Sınavını bitirdikten sonra dışarı çıktı. Öğretmeni onları bekliyordu. Dışarı ilk kendisi çıkmıştı. Diğerleri henüz gelmemişlerdi. Biro' nun hiç sesi çıkmıyordu, hatta dokunsan ağlayacaktı. Onun bu halini farkedenden öğretmeni, „sınavın nasıldı?" demeye korkuyordu. Bunu yapmıyordu, çünkü sınavın kötü geçtiğine inanmak istemiyordu. Bir türlü cesaretini toplayıp sormadı. Diğer iki çocuk gelene kadar sessizce beklediler. Diğerleri neşeli görünüyorlardı. Biro' da bir gariplik sezen çocuklar ne olduğunu sorunca, Biro daha fazla dayanamadı ve ağlamaya başladı. Heyecandan herşeyi birbirine karıştırdığını düşünüyordu, öyle ki sınav kağıdının üzerine ismini bile kodladığından emin değildi.

Artık kazanamayacağına kesin gözüyle bakılıyordu. Sorun kazanmak ya da kaybetmek değildi. Sorun nenesinin umutlarını boşa çıkarmaktı. Biro' yu en çok da bu yaralıyordu. Üç ay sonra sınav sonuçları geldi. Zarfı açamıyordu bir türlü. Cesaretini toplayıp açtığına ise gözlerine inanmamıştı. Biro sınavı kazanmıştı,

hem de Muş ikincisi olarak. Bu çok büyük bir başarıydı. Bunu hemen nenesine söylemeliydi. Koşar adımlarla bu müjdeli haberi nenesine verdi. Aslında nenesi onun kazanacağından hiçbir zaman şüpheye düşmemişti. Sevgili Biro'sunu her zamanki gibi kollarının arasına aldı ve nene-torun birbirlerine sarılıp ağladılar.

Ailesi elinde var olan parayla ona kıyafet, pijama, iç çamaşırı vb. şeyler aldı. Biro o kadar mutluydu ki bunun tarifini yapabilmek bile çok zordu.

Derken gitme günü geldi çattı. Anasını, babasını, kardeşlerini hepsini ama hepsini çok özleyecekti. Ama ille de nenesini. O olmadan nasıl dayanacaktı, bilemiyordu. Nenesini geride bırakmak Biro için ne kadar zorsa, nenesi için Biro'suz olmak da o denli zordu. Analarındaki sevgiyi anlatmaya kelimeler yetmezdi.

Biro, sınavı kazanan diğer iki arkadaşı ve öğretmenleriyle beraber yatılı bölge okuluna gitmek için yola koyuldu. Arkasına hiç bakmıyordu. Çünkü çok iyi biliyordu ki, eğer bakarsa, bir daha nenesinden ayrılamayacaktı. Kendisini, "doktor olup neneme bakmam lazım, onun için de gitmem lazım" diye teselli ediyordu.

Okula geldiklerinde hepsi çok heyecanlıydı. Sınıfları, yatacakları yerleri, Etütü, ders çalışma yerlerini, yemekhaneyi, kütüphaneyi, akıllarına gelebilecek heryeri gezip gördüler. "Amm da büyük bir okul" diye geçirdi içinden Biro.

Bir an önce derslerin başlamasını istiyordu. Ne kadar çalışkan ve başarılı biri olduğunu herkese, özellikle de nenesine göstermek istiyordu.

Aradan üç ay geçmişti. Hayatında ilk kez kendine ait bir karyolası, dolabı oluyordu. Çok güzel olmasa da karnı düzenli doyuordu ama, o yine de nenesini, köyünü çok özlemişti. Başlangıçtaki o azimli, hırslı çocuk gitmiş, yerine, sormazsan konuşmayan, derslere dikkatini veremeyen, mutsuz bir çocuk gelmişti. Köyünü, dağları, kırları, kuzuları, kardeşleriyle oynadığı oyunları, herşeyi ama herşeyi çok özlemişti. Tıpkı doğal ortamından koparılıp saksıya hapsedilen yaban gülü ya da kır çiçekleri gibiydi. Tıpkı o çiçekler gibi

haşin rüzgarları, hoyrat toprağı, vahşi doğayı özliyordu. Buralara, bu insanlara, hele hele ona İbrahim demelerine alışamıyordu, uyum sağlayamıyordu. O Biro'ydu ve öyle de kalmak istiyordu. Herşey ona olduğundan daha zor ve çekilmez gelmeye başlamıştı. Kafasına koymuştu, yaz tatilinde eve gidince bir daha buralara asla ama asla dönmeyecekti.

Xalê Miho kamyonculuk yapıyor, arabasıyla bir şehirden diğerine mal götürüp-getiriyordu. Bir gün yolu Biro'nun okulunun olduğu şehre düştü, gelmişken onu da ziyaret etmek istedi. Bu ziyaretten sonra Biro'nun yaşantısı allak-bullak oldu. Xalê Miho, ağzından, nenesinin hasta olduğunu kaçırmıştı. Bu, Biro için hayatın sonu demekti. Bu, umutların bitmesi, dünyanın dönmeyi unutmaması demekti. "Bir an önce köye gitmeliyim" diye düşündü. Ama nasıl? Dışarıda kara kış, cebinde beş kuruşu bile yok. Hayatında kendini hiç böyle çaresiz hissetmemişti. Delirecekti. Kafasına koydu; ne pahasına olursa olsun, buradan kaçıp nenesinin yanına gidecekti. Onu mutlaka görmeliydi. Ya o gitmeden nenesine bir şey olursa? Bu ihtimali düşünmek bile Biro'nun çıl-gına dönmesine yetiyordu.

Gizlice plan yaptı ve okuldan kaçmayı başardı. Hava dondurucu soğuktu. Adım atmakta bile zorlanıyordu ama olsun, geri dönmemeye kararlıydı. Bu halde kaç saat yürüdü, bilemiyordu. Ayaklarını hissetmiyordu artık. Vücudunun her yerine iğneler batıyordu. „Allahım bu ne soğuk" dedi içinden. Soğuğu unutmak için şarkı söylemeye karar verdi. Bildiği bütün şarkıları peş-peşe sıraladı ama faydasız, yürüyemiyordu bile. İşin kötüsü yanı hava da iyice kararmıştı ve ne yöne yürüdüğünü bile bilmeden vücudunu sürüklüyordu. Karşı konulmaz bir uyku bastırdı. Uyumak, gözlerini açtığı anda kendisini nenesinin kollarında bulmak istiyordu.

Derken birden nenesinin sesini duydu. Tıpkı bebekliğindeki gibi, ona lori söylüyordu. Kendini güvende hissetti ve yüzünde bir tebessümle gözlerini kapattı...

YENİ YILA GİRERKEN

Zor bir yılı geride bırakarak yeni bir yıla girdik. Yeni yılın takvime göre 365. günden sonraki bir gün olduğunu bildiğimiz halde yepyeni bir başlangıç yapıyormuş gibi iyilik, güzellik, sağlık, mutluluk ve hatta bazen daha ileri gidip tüm dünyaya sevgi, kardeşlik ve barış getirmesini diledik. Sanki bütün bunlar dilemekle olacakmış gibi. İnsanların hayatlarına yön veren şeylerin güzel dilekler olmadığını bile bile, her yıl tekrarlarımız bu gayet masum ve normalde olması gereken dilekleri. Halbuki dünya biz sıradan insanların güzel dilekleri ile değil, daha fazla güç, daha fazla para isteyenlerin ve bunu elde etmek için insanların hayatlarını hiçe saymaktan kaçınmayanların isteklerine göre yönetiliyor. Haritalar sil baştan bu güçlerin arzularına göre tekrar çiziliyor. Bu arada belki yüzyıllardır akla getirilmeyip kaderlerine terk edilen bazı halklar çıkarılara göre tekrar hatırlanıyor. Bazı insanlar hak etmedikleri eziyetlere katlanmaya devam etmek zorunda kalıyor. Çünkü efendilerin onlardan sağlayacağı bir çıkar henüz yok. Onlar belki de hiç gelmeyecek sıralarını beklemeye devam etmek zorunda kalıyorlar.

Bunlar olurken insanlar, dünyanın dört bir yanında gittikçe zorlaşan hayat koşullarında yaşam kavgasını sürdürmeye çalışıyor. Aç ve yoksul insanlar soğuktan ölüyor, binlerce çocuk sokaklarda feci koşullarda sürünüyor, iyi bir yaşam düşleyen genç kızlar evlerinden kaçıyor, kolay ve çok para kazanmaya çalışanlar; fuhuş ve uyuşturucu pazarlıyorlar.

Tüm bunların yanında namusu ile çalışıp hayatını sürdürmeye çalışanlar için şartlar zorlaştıkça zorlaşıyor. Bazıları ise onların sırtından kazandıkları trilyon dolarlarla lüks yatlar, özel jetler ve mücevherler alıp Amerika'nın lüks klüpleri ve otellerinde sefa sürüyorlar. Böylece 365 gün gelip geçiyor ve bizler de yeni bir yıla girmenin heyecanı ile birbirimize bıkmadan usanmadan iyi yıllar diliyoruz.

Evet sevgili okurlar aslında yazıya başlarken size böyle iç karartıcı, karamsar şeyler yazmak istemiyordum. Yeni yıla daha güzel ve iç açıcı bir yazıyla başlamak isterdim. Ama ne yazık ki son zamanlarda olan olaylar, seyrettiğim dünya genelindeki haberler bende iç açıcı bir etki yapmıyor. Ama herşeye rağmen namuslu ve sağduyulu insanlar hâlâ var ve bir şeyleri insanlar lehine çevirebilmek için canları pahasına çabalıyorlar. Bizlerin de her akli başında insan gibi elimizden geleni yapmamız gerektiğine inanıyorum. Sizlerin dünyaya, yaşama umut dolu bakmanızı diliyorum, yazımı bir zamanlar gazetede okuyup çok beğendiğim ve sizin de beğeneceğinizi umduğum Mevlana'nın dizeleriyle bitirmek istiyorum.

Sen düşünceden ibaretsin

Geriye et ve kemiksin

Gül düşünür gülistan olursun

Diken düşünür dikenlik olursun.

Yapılan ve düşünülen bütün kötülüklerin sahibine geri dönmesi dileğiyle .

Rojda'nın kaleminden

"DEMOKRASİ", DEMOKRASİ, DEVLET VE KADININ İNSAN HAKLARI

Kısa bir süre içinde, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) görüşülmeye başlanacak olan yeni Türk Ceza Kanunu (TCK) ile ilgili çok önemli gelişmeler oluyor Ankara'da. On yıldan fazla bir süreden beri, kadın Sivil Toplum Kurumları(STK), bağımsız kadınlar ve kadın hukukçular yeniden düzenlenmesi istenen ceza kanunu ile ilgili çalışmaya katkı sundular. Bu süre içinde, tabanda Türkiyeli kadınlar ve kadın STK'leri kadınların insan haklarını isteyerek ve örnek bir dayanışma ile mücadele ettiler. Bu gelişmelerin bizler için ne ifade ettiğini düşündüm uzun uzun. Kadın STK'leri ve kadın sorunları konusunda bilinçli tüm kadınların Türkiye'nin demokratikleşme sürecine verebilecekleri katkıları düşündüm. Avrupa'da diasporalar yaratan ve Türkiye ile olan bağlarına özen gösteren kadınlar ve kadın sivil toplum kurumları var. Biz diaspora olgusu yaşayan kadınların, Türkiye'de feminizm ve kadın sorunları ile ilgili gelişmeler konusunda neler yapabileceğimizi ve de neden katkılarımızın, bu gün gelinen noktada çok önemli olduğunu düşündüm.

TCK-Adalet Alt Komisyonu pek çok güncelleşmesi gereken kanunu kabul etmiş durumda. Bunlar Türkiye'de asgaride kanunlaşması gereken maddeler. Her ne kadar gelişmeleri sevinçle izledikse de, Adalet Alt Komisyonu'nu kilitleyen üç madde bizleri kadın olmamız nedeni ile çok yakından ve özellikle alâkadar ediyor. Daha da önemlisi, bu konuda biz kadınları tatmin edecek bir karara varılamamış olması beni müthiş öfkeliyor. Eğer sizler de benim kadar öfkeli değilseniz, ülkede neler olduğunu bilmiyorsunuz. Adalet Alt Komisyonu'nu kilitlenmesine sebep,

- 1-Namus cinayetleri ile ilgili tahrir indirimi,
- 2-Kürtaj süresinin 1 haftadan 10 haftaya indirilmesi

3-15 ile 18 yaşlarında kişiler arasında rıza ile olan cinsel ilişkilere müdahale edilemeyeceği ile

ilgili maddeler.

Alt Komisyonu kilitleyen şekli ile bu maddeler Türkiye devletinin imza koymuş olduğu **İnsan Hakları Deklarasyonun'a**, **Kadınlara Karşı Her Türü Ayrımcılığın Yok Edilmesi Konvansiyonu'na** (CEDAW), **Kadınlara Karşı Her Türü Şiddetin Önlenmesi Deklarasyon'u** ve aynı zamanda **Pekin-5** dökümanının **69c** paragrafında belirtilen kadınlara ve genç kızlara karşı yapılmış her suçun hukuki olarak cezalandırılması ve bu konudaki kanunların yeniden düzenlenerek cezaî müeyyidelerin arttırılmasını (**69d**) deklere eden anlaşmalara aykırıdır. Adalet Alt Komisyonu bu anlaşmaların Türkiye'yi bağlayıcı gücünden haberdardır. O kadar ki, yüzü Avrupa Birliği'ne dönük komisyon, cinsi her nevi tecavüzün kadının vücut bütünlüğüne karşı işlenmiş suç kabul edilmesini göz önünde tutarak "evlilik içi tecavüzü" suç olarak TCK'ye ekledi.

Karara bağlanamayan üç madde ile ilgili kadın STK'lerinin ve bağımsız kadınların neler yapabileceği hususunu düşünebilmek için öncelikle "demokrasi" ve "devlet" kavramları arasındaki yakın ilişkiyi görebilmemiz gerekiyor. Eski Yunan medeniyetinden bize kalmış olan "demokrasi" sadece erkek vatandaşları kapsayan ve kadınlarla esirlerin bu politik gelişmenin dışında tutulmasını öngören bir kavram olarak geliştirilmişti. Hiç bir evrim göstermeden, bu gün, aynı şekilde uygulandığı hallerde, ancak tırnak içinde kullanabileceğimiz bu kavramla "eşitlikçi" politikalarından söz edemeyeceğimiz belli. Hatta, bu kavramı olduğu gibi kabul edip, kritik edemeyen feminist politikaların ve pratiklerin sadece kısırlaştırılmış politikalar ve tatbikatlar doğuracağına ve doğurduğuna da hiç şüphe yok.

"Demokrasi" kelimesinin tarihçesi bizler için, "demokrasi" kavramının hukukî çerçevesini çizen ve uygulayan gücün dün olduğu gibi, bu gün de

erkek egemen bir güç olduğunu da görmemiz bakımından önemli.

Bir adım daha ileri attığımızda, çok kolaylıkla "demokrasi" kavramı ile devlet kavramları arasındaki ilişkiyi de görebiliyoruz. Devlet kavramı öncelikle bağımsız olma ve kalma erkini gerektiriyor. Bağımsız olma ve kalma erki ise bir devletin özel mülkiyetini, yani toprak bütünlüğünü koruduğu ülkesini ve hükmü altına almış olduğu tebasını ifade ediyor. Bu anlamda bağımsızlığı uluslararası anlaşmalarla kabul edilmiş bir devletin tebasının, yani bu devlete vatandaşlık bağları ile bağlı halkların rızaları hususu önem taşıyor. Bir insan grubunun tarihi bağlarla bütünleştiği toprakları işgal edilmişse ve bu topraklar uluslararası hukuka göre devletin mal mülkiyeti olarak kabul edilmiş ise, bu halkların bu konuda ne düşündüğünün ehemmiyeti kalmıyor. Çünkü bu topraklar ve bu halklar uluslararası ilişkilerde bu devletin özel mal mülkiyeti olarak kabul olunuyor. Toprakları işgal edilmiş halkların özgür görüşleri ancak "demokrasi" kelimesinin kullanımı tırnak işaretinden çıkartıldıktan sonra sağlanabiliyor.

Bağımsızlık ilkesi iki yüzlü bir madalyon. Madalyonun bir yüzü, devletin uluslararası kabul olmasını gerektiriyor. Madalyonun diğer yüzü ise, "demokrasi" kavramının sembolik olarak kullanıldığı hallerde bile, devlete vatandaşlık ilkeleri ile bağlı olan bireylerin rızasını, muvakatını, iznini sağlayacak erke sahip olabildiğini ifade ediyor. Kısaca bağımsız devlet özel mülkiyetine sahip olduğu topraklardaki iç işlerinde ve uluslararası ilişkilerde politik erke sahip olarak meşruiyetini koruyor. Bu nedenle, bağımsız ve egemen devletlerin pek çoğunun, demokrasi ilkelerinin işlediği, kişi haklarını düzenleyen özgür toplumlar olarak kabul etmekte zorlanmamız gerektiğini düşünüyorum. Çünkü bağımsız devlet kavramını tanımlayan kelimeler ancak erk, meşruiyet, kontrol gibi kelimeler olabiliyor. Daha detaylara girildiğinde bu tanımlara adalet kavramını da bir şekilde katabileceğimize, katmamız gerekeceğine hiç şüphem yoksa da adiliyet kavramının gerekli olmadığını düşünüyorum.

"Demokrasi" ve demokrasi tanımlarının uygulanma alanlarına bakarsak, bu gün iki ayrı şekil görüyoruz. ABD halen "at çalanı en yakın ağaca

as" kafasını değiştirmekte zorlandığından ve bu sebepten halen "vahşi batıyı" yaşadığından Amerikan "demokrasisini" ancak tırnak işaretle içinde yazabiliyoruz. ABD taşı, topu, sopası, kütle yok eden kimyevi ve benzeri silahları ile erkini koruyan ve metamilyarlarla politik ve ekonomik çıkarları için sembol olarak kullandığı "demokrasisini" ihraç eden bir devlet. Alıcısı yoksa, gene metasilahları ile "demokrasi" ithal etmeye zorunlu ülke bulmakta da başarılı bir devlet.

Bir diğer örnek ise Avrupa Birliği'nin bütününe katılan devletlerde görüyoruz. Avrupa Birliği artık tırnak içinden çıkartılmaya hazır "demokrasi" kavramını yeni katılan eski "İkinci Dünya Bloğu" ülkelerine dayatıyor. Tabii Avrupa Birliği derken, bu birliğin kendi içinde henüz tam bir bütünlüğe erememiş olduğunu da kabul ediyoruz. Büyük Britanya'nın, yani sömürge üretme kompleksini henüz üstünden atmayı reddeden İngilizlerin "demokrasi" ve demokrasi tanımlarını daha ağızlarında çok çevirip, eveleyip, geveleyip hazım etmeleri gerekiyor. İngiltere bir istisna olmak üzere, Avrupa Birliği, her ne kadar demokrasi kavramı ile ilgili eleştirileri öne çıkartmıyorsa da -yani kadın hakları konusunu insan hakları ile birlikte kabul etmeye çalışıyorsa da- insan hakları konusu üstünde özellikle duruyor ve hatta kişi haklarına azınlık haklarını da ekleyerek, daha önce kabul edilmiş uluslararası anlaşmaların, Birleşmiş Milletler, Helsinki, Paris Sözleşmesi, Kanun ve yasalarının, kabul olup hemen uygulanmaya konulmasında ısrar ediyor.

Türkiye ise henüz kendi "vahşi batısı" anlayışını aşmış bir ülke değil. 80 yıllık süslü demokrasimizin örneklerini her gün tekrar ve tekrar yaşıyoruz. Türkiye Cumhuriyeti Devleti iç ve dış bağımsızlığını, demokrasisini, adaletini koruyabilen ve kendisine vatandaşlık hakları ile bağlı halklarının muvakatını, rızasını, iznini kanun, taş, sopa ve orduları ile almış olan, yani kısaca politik erki olan bir devlettir, sonucuna varmakta güçlük çekeceğimizi hiç sanmıyorum. Türkiye'de "azınlık" ve "çoğunluk" hakları ile ilgili konular gündeme geldiğinde sözü edilmeyen ve çoğunluk içinde çoğunlukta olan en önemli grup kadınlardır. Türkiye'nin çok süslü ve çok şatafatlı demokrasisi çooooook çok seneler ev-

vel, hukukî anlamda ileri adımlar atıp Türkiyeli kadınların haklarını egemen erkeklerin erki ile korumaya almış, kadınları "demokrasinin" işlerliği için bir alet olarak, yani demokrasinin nesnesi olarak deklere etmişti. Geçen süreçte devlete vatandaşlık haklarından ziyade, vatandaşlık görevleri ile bağlı olan Türkiyeli kadınlar, erkek egemen devletin özel mülkiyeti sayıldıklarından Türkiye "demokrasi-sinden" faydalanıp, belki ancak eski Yunan demokrasisinde yaşayan kadınları imrendirecek haklar kullanır oldular. Çünkü Türkiye huku-ku kadınların "demokrasinin" işlevlerine katılmasını açıkça engellemiyorsa da, kabul edilmiş erkek egemen düzen kadınları ve haklarını baskı altında tutmakta devam ediyor. Özetle, sembol olan "demokrasimiz" kadınların sosyal ekonomik ve özellikle politik katılımını doğrudan ve\veya dolaylı olarak engellemektedir. Farklı sosyal, ekonomik ve politik tecrübeleri olan kadınların, bu tecrübelerden kaynaklanan ve gittikçe korolaşan sesleri de, devletin korumaya aldığı "demokrasi" ve "eşitlik" anlayışının bütün vatandaşların haklarını temsil etmekten ve korumaktan yoksun olduğunu ifade etmektedir. Bu durumda, Türkiyeli kadınların tüm kaynak ve çabalarını yerel, bölgesel, ulusal ve uluslararası düzeylerde kendi politikalarını yapacakları şekilde yönlendirmeleri gerekmektedir. Bu çabalara diasporada yaşıyan kadınların da özenle katkı sunmaları çok önemlidir.

Bağımsız devlet mülkü içinde "vatandaşlık" sıfatı ile mülkün bir parçası olarak tanımlanmış kadınların, bu sistemin içinden ve tek tek kendi ihtiyaçlarına cevap verebilecek mücadeleyi yapmaları ve kendilerini temsil etmeleri hem güç ve hem de çok zaman almaktadır. Bu durumda, Türkiyeli kadınların iki önemli seçeneği var: Bun-

Erkek egemen sistem, erkeklerin, erkekleri öldürmesini önleyici hukukî tedbiri getirirken, erkeklerin kadınları öldürmesine engel olacak tedbir getirmeyi reddetmektedir. Türkiyeli tüm kadınların, dünyanın neresinde yaşarlarsa yaşasınlar, eşitlikçi bir demokrasinin yaratılması ve bölgesel nedenlerle özellikle Kürt kadınına İslamî yorumlara ve törelere sığınarak öldüren ve zihniyetlere karşı çıkmaları gerekmektedir.

lardan birincisi, kadınların kendilerine karşı "eşitlikçi" olmaktan uzak ve önyargısı olan erkek egemen devleti aşım, haklarını uluslararası kanallar vasıtası ile aramaları ve tüm kadın STK'lerinin bu çıkışlara destek verebilmeleri. Bunun ilk tatbikatını geçtiğimiz haftalarda Avukat Ayten Tekeli Ünal'ın Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadının evlilik öncesi soyadını evlendikten sonra da koruyabilmesi için müracaatında görüyoruz. İkinci seçenek ve aynı derecede önemli seçenek ise, kadın STK'lerinin devletten bağımsız direnişlerinde, devletin çıkarttığı ve uygulayacağı kanunlarla ilgili tüm mekanizmalarda yönlendirici rol almaktır. Yani, devletin erki ve şiddet arasındaki ilişkiyi dikkatle takip edip, devlet erkini şiddet mekanizmalarından uzaklaştırıcı bilgiyi, hem üst kurumlara, hem de kadın tabanına, kanalize edebilmektir.

Son bir kaç gündür Ankara'da esen hava, kadın STK'lerinin uzun süren fakat başarılı mücadelesi, demokrasiye giden yolda, eşitlik ilkelere güçlenmesi, kadınların farklı tecrübe ve seslerinin duyulması, hukuk alanında kadınların öngördüğü ve desteklediği kanunların kabul edilmesi zafere doğru koştuğumuzun ifadesidir. Kısa bir süre sonra, Türkiye'de "demokrasi" kelimesini kadınların özgür ve farklı konumlarında, eşitlik ilkelere yararlanabilecekleri hukukî ortamların yaratılması ile tırnak işaretlerine gerek olmadan kullanabileceğiz.

Bunun için yurt içinde ve dışında çalışmalar yürüten tüm kadın STK'lerinin ve tek tek kadınların TCK'nın Türkiyeli kadınlar için önemini anlayarak acilen göreve koşmaları ve güçlerini birleştirmeleri gerekmektedir. Önümüzde günlerde, Adalet Alt Komisyonu'ndan geçmesi gereken "namus suçlarına tahrik indrimi uygulanamaz" talebimiz öncelikle kadınların özgür bir toplumda, yaşamlarını tehdit altında olmadan sürdürme hakları olduğu inancımızdan

kaynaklanmaktadır. Kadının namusu, erkeğin, ailenin, aşiretin, milletin namusu değildir. Kadının namusu kadının namusudur. Namus cinayetlerine uygulanan indirim maddesi devletin namus cinayetlerinin devam etmesini teşvik etmesidir. Adalet Alt Komisyonu kan davaları ile ilgili ceza indirimini kaldırmayı kabul etmiştir. Özetle, erkek egemen sistem, erkeklerin, erkekleri öldürmesini önleyici hukukî tedbiri getirirken, erkeklerin kadınları öldürmesine engel olacak tedbir getirmeyi reddetmektedir. Türkiyeli tüm kadınların, dünyanın neresinde yaşarlarsa yaşasınlar, eşitlikçi bir demokrasinin yaratılması ve bölgesel nedenlerle özellikle Kürt kadınına İslamî yorumlara ve törelere sığınarak öldüren ve öldürenleri koruyan zihniyetlere karşı çıkmaları gerekmektedir.

Diğer önemli bir madde ise, kadınları kontrol altında tutmayı hedef alan kürtaj konusudur. Kürtaj, Türkiye’de, onlarca senedir hukuken kabul edilmiş 1 haftalık sürenin içinde yapılmaktadır. Adalet Alt Komisyonunun kararı ile kürtajın 10 haftaya indirilmesi öngörülmektedir. Bu gün Türkiye’de mevcut kürtaj uygulaması Türkiye toplumlarının yapısı ile bağdaşık bir uygulamadır. Kürtajın AKP hükümeti ile onlarca seneden sonra gündeme getirilmesi, politik ve ideolojik mücadelelerin halen kadınların bedenleri üzerinden yapıldığını göstermektedir. Kürtaj seçeneği her kadın için şartların zorladığı çok güç bir seçenektir. Her kadının fizikî, tıbbî, psikolojik, ekonomik ve sosyal nedenlerle almak zorunda olabileceği kürtaj kararı için 10 haftalık bir süre yeterli değildir. 10 haftalık süre sınırlaması kadınları, ya istemedikleri ve hazır olmadıkları bir devrede anne olmaya zorlayacak, ya da bir takım kıyı ve köşelerde kalmış, kontrolü olmayan, gayri hukukî doktor muayenehanelerinde tıbbî itinadan yoksun kürtajlara sürükleyecek, kadın yaşamı ve sıhhati için tehlikeli uygulamalarla sonuçlanacaktır. Kürtaj süresini 10 haftaya indirecek her türlü yaptırıma karşı durmak, **“bedenlerimiz bizimdir ve ilgili kararları vermek biz kadınların insan hakkıdır”** diyen ve direnen tüm kadınların çok önemle üstünde durması gereken bir konudur. Avrupa Birliği’ne girme özlemleri içinde yaşa-

yan Türkiye, her şeyden önce Avrupa demokrasislerinin özen gösterdiği hukukî düzenlemeleri yapmakla mükelleftir. Bu gün Avrupa devletlerinin hukukî düzenlemeleri alt yaşı 14 ile 16 arasında değişmek üzere, üst 18 yaşına kadar gençler arasında rıza ile olan cinsî ilişkilere müdahale etmemektedir. Bunun aksi, hâlâ kadınların namusunun erkeklerden sorulduğu bir ülkede, pek çok genç kıza sosyal olarak mağdur duruma düşüreceği gibi, bu genç insanları kanun önünde suçlu tespit ederek eğitim olanaklarını da kısıtlayacaktır. 15 ile 18 yaşları arasında rıza var ise cinsî ilişkiye hukuken müdahale edilemeyeceği 21. yüzyıl Türkiye’sinin gerçekleri arasında olmak zorundadır. Bunun aksini düşünmek Türkiye’de gerçek ve eşitlikçi demokrasiye varılmasına imkan olmadığını tekrar etmektedir.

Adalet Alt Komisyonu’nun TCK ile ilgili çalışmalarını Şubat ayı sonunda bitirmesi beklenmektedir. Adalet Alt Komisyonu’nun kilitlenmiş olduğu bu üç madde ile Türkiye’nin gerçek bir demokrasiye kavuşmasına imkan yoktur. Önümüzde, Türkiye’de kadınların insan haklarının eşitlikçi bir anlayışla kabul gördüğü gerçek bir demokrasinin tohumlarını atmak için çok az bir zaman kaldı. Türkiye’de ve diasporada yaşayan tüm Türkiyeli kadınların tek tek ve katkıda buldukları kadın STK’leri ile birlikte Adalet Alt Komisyonu’na kadınları ilgilendiren bu üç madde ile ilgili itirazlarını, taleplerini, görüşlerini iletmeleri gerekmektedir.

1930’lu yıllarda, genç Türkiye Cumhuriyeti kadınları, bir miktar da olsa, eşit yapacak kanunları çıkartırken, bu kanunların arkasında Albülhamit zamanında **“beyaz gecelerden”** sürerek gelen kadınların mücadele ve kadınların emeği vardı. Hazırlanan TCK’de biz kadınların tek tek ve çeşitli kadın STK katılımcısı olarak emeği var ve olmalıdır. Bu emeğimize sahip çıkmalıyız. 21. yüzyılın Ceza Kanunu, bizlerle birlikte çıkmalı, ve gelecek nesillerin feminist tarihçileri yenilenen TCK’nın çıkışında **“kadınlar nerede idi?”** diye satır araları okumak zorunda kalmamalı. Mücadele bizim mücadelemiz ve zafer bizim zaferimiz olarak geçmeli tarih kitaplarına. Sevgiyle kalın **“zafere kadar”**.

ÖZENTİYLE DEĞİL

Geçenlerde gazetede okuduğum bir haber dikkatimi çekti. Habere göre son zamanlarda evden kaçan kızların sayısında büyük bir artış vardı. Özellikle İstanbul'un gecekondu mahallesi olan Bağcılar'da bu sayı istatistiklere göre Türkiye'deki büyük şehir ortalamasının üzerindeydi. Evden kaçan kızların çoğu, geliri ve eğitim düzeyi düşük ailelerin kızlarıydı ve kimi Kürdistan'dan evlerini bırakıp gelen ve Bağcılar'a şöyle veya böyle sonradan yerleşmiş ailelere mensuptular. Yine çoğu tekstil atölyelerinde çalışıyorlardı.

İstanbul'un Bağcılar semtinde aşağı-yukarı yedi ay kadar kaldığım için burayı biraz olsun tanıma fırsatım olmuştu. Sokakları çamur deryası, çukurlarla dolu yokuş yolları, özellikle kışın karlı günlerinde akrobasi yaparak düşmeden eve gelmeye çalıştığımız bu semti, yıllar sonra tekrar hatırladım. Semt İstanbul'un bir çok kenar mahalleleri gibi oldukça yoksul bir durumdaydı. Burada yaşayanların çoğu özellikle Karaköy'de işportacılık yaparak ya da tekstil atölyelerinde çalışarak geçimlerini sağlıyorlardı. Son yıllarda tekstilin ilerlemesi ve her tarafta küçük kesim-dikim atölyelerinin mantar gibi çoğalmasıyla, ailelerin genç yaştaki kız ve erkek çocukları buralarda çalışmaya başlamışlardı. Gazetede okuduğum habere göre, bu durum hâlâ sürmekteydi. Yalnız değişiklik buradaki evden kaçan kızların sayısındaydı.

Bu kızlara ne olmuştu da kendi hayatlarını kularana kadar bir sığınak olan baba evinden kaçmak istiyorlardı? Ne ya da hangi sebepler onları tehlikelerle dolu olan başka yaşama çekiyordu? Aslında bunları tahmin etmek o kadar da zor değil. Kimi kırsal kesimden gelmiş bu aileler yaşam zorluğu içerisinde kıvrılırken, çocuklarına gereken ilgiyi gösterememişler ya da göstermeyi bi-

lememişlerdi. Öyle ya kendisi bile doğru düzgün yaşayamamış, eğitimsiz insanlar çocuklarına neler verebilirlerdi. Dayak ve baskı ile otorite kurmaya çalışmış ve çocuklarını terbiye ettiklerini düşünmüşlerdi. Kaldı ki eğitim düzeyi iyi olan aileler için bile, çocuk yetiştirmek oldukça zorken, bu yoksul insanlar, bu şartlarda ne kadar başarılı olabilirlerdi.

Ahlâki olarak bariz bir çöküntünün yaşandığı toplumumuzda, herşey kısa yoldan halledilmeye çalışılıyor. Yazılı ve görsel basın da bunu sadece körüklüyor. Her gazetede yer alan ünlülerin cilalı yaşamları, nerelerde, kimlerle, neler yaptıkları, ne kadar kazanıp, ne kadar, nerelerde harcadıkları, kaç günde bir sevgili değiştirdikleri cilalanmış bir şekilde hergün evlerimizi şenlendiriyor. Yorgun argın eve gelen ve tek eğlencesi televizyonun başına geçmek olan bu insanlar kısa zamanda nasıl Superstar olduğunu seyrediyorlar. Biliyorsunuz, artık şu aralar her şeyin süperi makbul, olacaksın süper olman lazım. Diğerleri pek tatmin edici olmuyor. Tüm bunlar özel televizyon kanallarından insanların seyrine sunuluyor. Superstar seçmelerine altıyüzbin kişi oy veriyor. Bu sayı Kıbrıs'da kendilerini yönetecek partiyi seçmek için sandık başına gidenlerden daha fazla bir rakam. Bütün bu parlıtlar içinde sunulanlar aslında, izleyici sayısını arttırıp para kazanmaktan başka bir amaca hizmet etmiyor. Fakat bunlar genç beyinleri zehirleyip gençlerde imrenme duygusu uyandırıyor. Sağlam bir eğitim alamamış olan bu genç insanlar özendikleri şeylere kavuşmak istiyorlar. Evle-iş arasında gidip gelen, gittikçe bunalan yorgun bedenler ve beyinler, biraz özgürlük, biraz güzel yaşam arzularını tatmin edemedikleri için umutsuzluğa düşüp, evden kaçarak bir şeyleri değiştirebileceklerini zannediyorlar ve böylece

gerçek yaşamdaki tatsizlikleri, onları tehlikeli yollara yöneltiyor.

İstanbul'un Bağcılar semtinde de durum böyle. Oradan yüzlerce kilometre uzaktaki Avrupa'nın en gelişmiş ülkelerinden olan Almanya'da sanki çok mu farklı? Burada da özel kanallarda Superstar vb. yarışmaları yapılıyor. Gençler, ailelerinden biriymiş gibi yarışmacıların adlarını ve hayatlarını ezberliyor, günü gününe onların, birkaç haftada sıradan insanlardan "Superstar"lığa geçişlerini izliyor. Kıscası deyim yerindeyse, onlarla yatıp onlarla kalkıyorlar. Özel müzik kanallarındakilerde Starların saç şekillerini, giyim-kuşamlarını taklit ediyor, onlar gibi olmaya çalışıyorlar. Böylece medyanın da katkılarıyla, gitgide özentili ve yanlış yönlendirilmiş bir gençlik modeli çıkıyor karşımıza.

Bilhassa burada yaşayan yabancı gençler, uzun süreli ve zor bir eğitimi değil, kısa yoldan hayata atılmayı tercih ediyorlar. Çoğu, iki kültür arasında kalarak bocalıyor ve dengesini kaybederek, sorunlarını çözmeye çalışmak yerine, sokaklara yöneliyor. Daha fazla „Cool„ görünebilmek için gösterdikleri çabayı -burada imkânlar çok daha fazlayken- eğitimleri için göstermiyorlar. Daha fazla özgürlük ve daha fazla rahatlık için ailelerini terkeden gençlerin sayısı burada da hiç az değil.

Çözüm, evden kaçmakta değil. Ayrıca bu yaşam koşullarında ve mevcut eğitim şartlarında hiçbir şey güllük gülistanlık değil. Fakat herşeye rağmen evden kaçmak hiçbir şeyi çözmeyeceği gibi sorunları katmerleştirerek hayatı çekilmez hale getirebilir. Oysa güzelliklerle yaşamaya devam etmek için güçlü olmalısınız.

Siz bugünün genç kızları, geleceğin anneleri, iş kadınları, sanatçıları olarak yarınlara daha güçlü adımlar atmalısınız. Bu da unutulmamalıdır ki ancak eğitimle, çalışmayla, azimle, emekle olur. Yalanlara kanarak kendinizin ve yakınlarınızın hayatını mahvederek değil.

***

KÜÇÜK KIZIM

Küçük kızım anlat bana
Ağaçlar neden göğe tutkun?
Ve kuşlar neden şarkı söyler
Şafakta ve gün batarken?
Küçük kızım anlat bana
Çocuk yüreğini
Hangi yağmurlarda yunar
Hangi ışıklarda güler?
Küçük kızım anlat bana
Ayrılığı ve umudu
Acılardan süzülen günleri
Ve binbir rengini düşlerin
Küçük kızım anlat bana
Yaşamın büyüsünü
Hangi dağ pınarından sağdın
Kelebek gibi hafif, uçarı
Acının ve sevincin gözyaşlarını?

***

BEKLE BENİ

Kuzeyin beyaz gecelerinde
El ayak çekilince
Evlere uykuya dalınca
Sessizliğin şiirinde
Bekle beni
Bir kır çiçeği kokusunda
Memleket ezgisinde
Belki yağmurun sesinde
Hazan yaprağında
Kristal bulutta
Grub zamanı
Buğulu kış akşmaları
Düşlerin ayak sesinde
Karın türküsünde
Bekle beni
Ülkem
Yedi dağın ardında
Yedi zincirle bağlı
Yedi surun içinde
Seni düşünürüm
Sabır örüldü
Anılar incileşti
Ak sular da yundu yürek
Zamanın sesini dinle
Bekle beni

Kemal BURKAY

BİR DÜĞÜNÜN ARDINDAN

Yeniden doğuşu simgeleyen beyaz gelinliğiyle, yaşananlara adeta meydan okurcasına, kocası olacak gençle el ele halaya katıldı. Herkesin gözü bu mutlu çiftin üzerine çevrilmişti.

Başkalarının ne düşündüğünü bilmiyorum. Ama bir taraftan geline bakarken, bir taraftan da Kürdistan dağlarındaki elinde kalaşnikof bulunan gerilla kızla, beyaz gelinlik içindeki narin yapılı kız arasında gidip geliyordum. Bu inanılması zor çelişki gibi görünen durum içinde düşünüyorum ve duygulanıyordum.

Bu düğün salonunda gözlerimden değil, yüreğimin içinde sicim gibi yaş akıyordu. Ama hemen sonra onun adına seviniyor, mutlu oluyordum. Kendime dahi tarif etmekte zorlandığım karmaşık duygular içindeydim.

Hêvi yeni yaşamının heyecanını ve coşkusunu yaşarken, ben de onu ve onun gibi genç kızları düşünüyorum, onlar adına hüznlenmekten, kendimi alamıyordum. Bir zamanlar yüzlerce genç kız, halkının mutluluğu ve özgürlüğü için, okulu, evliliği, ana olmayı bırakıp dağa çıkmışlardı. Emrine girdikleri politikanın yanlışları ve ihanetleri sonucunda hazin bir yenilgiye uğramışlardı. Hüzn dolu, yaralı bir yürekle dağdan inmişlerdi.

Hêvi'nin savaştan önceki yaşamını gözümün önüne getirmeye çalıştım. O, varlıklı bir ailenin ileriye umutla bakan mutlu bir kızdı. İsteddiği her şeye sahip olma şansı vardı. Ama o, aynı zamanda yurtsever bir ailenin çocuğuydu da. Yurdunu ve ülkesinin mutluluğunu isteyen bir genç kızdı.

Ve bir gün bazı kimseler kendisine, yurdu ve ülkesi için mücadele önerisinde bulundular. Bu öneriyi nasıl değerlendirdi, nasıl kabul etti, bilmiyorum. Ama sonuçta o, her şeyi geride bırakıp dağa çıktı.

Düğün salonunda dalıp gitmişim. Hevi'yi savaş meydanında, gerilla kıyafeti içindeki o küçücük

bedenini düşündüm. Savaş sürecinde, patlayan bombaları, atılan kurşunları, yanında ölen arkadaşlarının bedeninden fıskıran kanı düşündüm. Hêvi'nin o andaki durumunu düşündüm. Bedenim titredi, içim cız etti.

Bu kötü şeyleri kafamdan atıp, sahnede govend çekenleri yeniden seyretmeye başladım. Bir an için Kürdistan'ın özgür olduğunu hayal ettim. Gelinlik içinde halay çeken minyon yüzlü kıızı seyretmeye başladım. Sevimli, cana yakın ve mutluuydu. Sahnedeki manzara, insana heyecan, neşe ve mutluluk aşılayan bir manzaraydı. Ben de içimdeki acıyı kovup neşelenmeye çalıştım.

Ama beynim beni rahat bırakmıyordu. Şaibeli bir politika içinde, umutlarını, geleceklerini ve hayallerini kaybeden o güzelim genç hemcinslerimi yeniden düşünmeye başladım. Boşa harcanan emekleri, heder edilen kadroları, perişan edilen halkımızı düşünmeye başladım.

Diğer Hêvi'ler ne yapıyordu acaba? Hayal kırıklıklarını aşabilmişler miydi? Kendilerine yeni bir yaşam kurabilmişler miydi? Yoksa tüm umutlarını yitirip, içe kapanıp, yok mu olmuşlardı?

Türk devleti, bu savaşta kendi cephesindeki insanlar için, rehabilitasyon merkezleri kurup, onları yeniden hayata bağlamaya çalışıyor. Peki bizler ne yapıyoruz? Ölen öldü, sakatlar sakat kaldı, kalan sağlar bizimdir mi diyoruz? Gerçekten kalan sağlar bizim mi? Peki o zaman "otonomi, federasyon, bağımsız devlet ihanettir" diyenler kimler?

Bir an, o sahneden uzaklaşıp, yeniden hayallere daldım. Bir çarpışma anı. Bir yaz akşamının zifiri karanlığında bir grup gerilla, araziye yayılmış hedefine doğru sürünerek yol alıyor. Ben de onlarlayım. Ortamıza düşen bir bomba patlıyor. Beraberce büyüdüğüm, cephede omuz omuza savaştığım, Hêvi arkadaşım vuruluyor. Göğsün-

den kan akmaya başlıyor. Yanına koşuyorum. Başını kucağıma alıyorum. Hêvî kucağımda can çekişiyor. Ağlamaya başlıyorum. Avazım çıktığı kadar bağırıyorum. Diğerleri beni duymuyorlar. Xezal, Yaşar, Zelal, Bêrîvan, Ali çarpışmaya devam ediyorlar. Silah sesleri durmak bilmiyor. Ben Hêvi'nin yanındayım ve durmadan ağlıyorum.

Hêvî, bana kısık bir sesle "*Ben iyiyim, beni bırak, git onlara katıl*" diyor. Ama ben onun yanından ayrılmıyorum. Çok geçmeden bedeninin soğuduğunu anlıyorum. Onu öpüyor ve diğer arkadaşlarımla yanına gidiyorum.

Sahnedeki şarkıcının "*Va hatin pêşmergên me. Şal û şapik li bejna wan. Ew in partîzanên me. Gulên sor bidin dest war!*" şarkısı, beni yeniden düğün salonuna geri getirdi. Bir taraftan sahnedeki mutlu insanları seyrederken, diğer taraftan düşünmeye devam ediyorum.

Binlerce Kürt insanı dağlarda yaşamını kaybetti. Gelinlik giymenin nasip olmadığı binlerce genç kızın bedeni, toprağa düştü. O mezarların üzerinde her yaz, kır çiçekleri açıyor. Bu çiçekler genç kızların bedenlerini, gelinlik gibi sarıyorlar. Acaba onlar bunun farkında oluyorlar mı? Onlar da bu salondaki Hêvi gibi mutlular mı acaba?

Biz yaşayanlar, o dağlara gidip, o güzelim kızların ruhlarının şad olması için, her Newroz'da bir de onlar için halay çekiyor muyuz? Yoksa onları unuttuk mu?

Yaşatlarımızın bir çoğunun mezarı yüce dağlarda. Onların yüreği dağlar kadar yüce ve vatan aşkıyla doluyken şehit oldular. Kürdistan'ın dağlarındaki yücelik biraz da bundandır. Bizi hem korur, hem de içine çeker. Dağlardaki yaseminler, nergisler, gelinlik giyememiş bakire bedenleri sarıp sarmalar.

Biri, "*ben yüzyıllardır, vatanımın, geleceğimin üzerindeki kara yazgıyı değiştirmek için bu yolu tutmuştum*" derken, bir başka ses, "*tüm çabamız, daha iyi bir yaşama doğru giden yolları aralamaktı. Her şeyi bunun için yaptık*" diyor.

Bir başka ses: "*Bana ve aileme yapılanlara göz*

yumamazdım. Gözlerimin önünde kız karde-şime ve bir çok kadına tecavüz ettiler. Köyümü-zü yaktılar. Bir ineğimiz, beş koyun ve 3 tane de keçimiz vardı. Tüm varımızı-yoğumuzu elimizden aldılar. Yaktılar-yıktılar, köyümüzü yaşanmaz hale getirdiler. Bana göre gerilla olmak bunlara karşı durmaktı..."

Bir an yeniden salona döndüm. Gerek okul döneminden, gerekse memlekette veya basından tanıdığım kişi ve kurum temsilcileri biraradaydı. Eskiden hiçbir zaman bir araya gelmeyen ve birbirlerine söylemediklerini bırakmayan kişiler düğün salonunda yan yana oturmuşlardı. "Bunlar oportunist Kürtlerdir, bunlardan bir şey çıkmaz, bunlar sosyalisttir, bunlar haindir, bunlar liberaldir, Kürdistan'ı kurmak ancak silahlı mücadeleyle olur, bunu rededenler ulusal haindir" gibi çok keskin sözler sarfedenler, suçladıkları kişilerle koyu bir sohbete dalmışlardı.

Tabii ki sevindim. Hiçbir zaman bir araya gelmeyiz diyenler bir aradaydılar. "*Kürdistan'ı ancak silahlı mücadele verenler kurar. Onu da ancak bizim partimiz ve liderimiz gerçekleştirir*" diyenlerin içine girdikleri yeni durum, hem sevindirici hem de hüznü vericiydi.

Tarih onlara yanılıklarını çok pahalı ödetmişti. Ulusal bir sorunun ulusal bir projeye çözülebileceği gerçeğini kavramak için bu denli bir bedelin ödenmesi gerekmiyordu. Bir aralık, Hêvi'yi Birîndar'ın beşiğinin baş ucunda lorî söylerken düşündüm. Onun çocuğunu, gurbet ellerde acılı ninnilerle değil, özgür topraklarında mutlu ninni ve aşk türküleriyle büyütmesini görmek isterdim.

Sahnedeki sanatçının söylediği elem dolu şarkı beni hayallerimden bir kere daha uzaklaştırıp, düğün salonuna geri getirdi. Söylenen şarkı ulsumuzun ve halkımızın acılı yazgısını dile getiriyordu.

Hey wax li min wax ew çi dinyaye

Kurdistan bin destê dijmina ye.

Mal û milkê me ji xelqê ra ma ye.

Bextê dinyayê edî nemaye.

***